

ŠIAULIŲ VALSTYBINĖ KOLEGIJA

Eglė Dumšienė

KALBOS  
PATARIMAI  
INFORMATIKAMS

Mokomoji knyga



---

ŠIAULIŲ  
VALSTYBINĖ  
KOLEGIJA

---

Šiauliai, 2014

Aprobuota Šiaulių valstybinės kolegijos Verslo ir technologijų fakulteto tarybos posėdyje, vykusiame 2014 m. sausio 6 d. (protokolas Nr. VT4-1).

**Recenzantai:**

dr. Jolanta Vaskelienė (Šiaulių universitetas)

Danutė Valentienė (Šiaulių valstybinė kolegija)

**Kalbos redaktorė** Eglė Dumšienė

**Trečioji pataisyta ir papildyta laida**

**ISBN 978-609-415-074-6**

© Eglė Dumšienė, 2014

© Šiaulių valstybinė kolegija, 2014

## TURINYS

<b>PRATARMĖ .....</b>	<b>4</b>
<b>1. KALBOS TAISYKLINGUMAS .....</b>	<b>6</b>
<b>1.1. Kompiuterijos terminų tarimas .....</b>	<b>6</b>
<b>1.2. Kompiuterijos terminų kirčiavimas .....</b>	<b>11</b>
1.2.1. Priešpaskutinio skiemens taisyklė .....	13
1.2.2. Vardažodžių kirčiuotės .....	14
1.2.3. Tarptautinių žodžių kirčiavimas .....	17
1.2.4. Būdvardžių su priesaga <i>-inis, -ė</i> kirčiavimas.....	20
<b>1.3. Kompiuterijos srities žodynas .....</b>	<b>22</b>
1.3.1. Leksika.....	22
1.3.2. Žodžių daryba .....	24
1.3.3. Morfologija.....	34
<b>1.4. Dažniausios informatikų kalbos sintaksės klaidos .....</b>	<b>41</b>
1.4.1. Linksnių vartojimas .....	41
1.4.2. Prielinksniai, polinksniai ir polinksnių reikšme vartojami žodžiai.....	44
1.4.3. Veiksmažodžių formos (dalyviai, padalyviai, pusdalyviai).....	52
1.4.4. Sakinio dalių ir sakinių jungimas .....	52
1.4.5. Žodžių tvarka.....	55
<b>2. RAŠYTINIS INFORMATIKŲ TEKSTAS .....</b>	<b>56</b>
<b>2.1. Santrumpos, sutrumpinimai ir kiti ženklai.....</b>	<b>56</b>
<b>2.2. Kalba elektroninėje terpėje .....</b>	<b>60</b>
2.2.1. Brūkšnys .....	60
2.2.2. Brūkšnelis .....	61
2.2.3. Pasvirasis brūkšnys.....	62
2.2.4. Kabutės .....	62
2.2.5. Tarpai.....	63
2.2.6. Datos ir laiko rašymo būdai.....	64
<b>3. APIBENDRINAMIEJI PRATIMAI.....</b>	<b>67</b>
<b>NAUDOTA IR REKOMENDUOJAMA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI.....</b>	<b>80</b>
<b>PRIEDAI.....</b>	<b>82</b>
1 priedas. Sunkiau kirčiuojamų ir dažniau vartojamų kompiuterijos terminų sąrašas.....	83
2 priedas. Kompiuterijos srityje vartojamų kirčiavimo variantų sąrašas .....	98
3 priedas. Tarptautinių žodžių ir terminų lietuviški atitikmenys.....	99
4 priedas. Nevartotinų kompiuterijos svetimybų atitikmenys.....	100

## PRATARMĖ

*Kalbos patarimai informatikams* – tai mokomoji knyga informacinių sistemų technologijos ir verslo informatikos specialybių studentams, studijuojantiems specialybės kalbos pagrindus. Leidinio pagrindą sudaro įvairios užduotys ir pratimai, atliekami per pratybas, taip pat greta aktualizuojamos įvairios taisyklės, pateikiami patarimai, kaip išvengti būdingiausių informatikų daromų klaidų. Pavyzdžiai rinkti iš studentų baigiamųjų projektų, kompiuterijos srities tinklalapių, šnekamosios informatikų kalbos. Nurodant pavyzdžius akcentuojamos kalbos normos, o ne klaidos, kad studentai įsidėmėtų taisyklingą vartoseną.

Leidinį sudaro trys skyriai: *Kalbos taisyklingumas*, *Rašytinis informatikų tekstas* ir *Apibendrinamieji pratimai*. Gale pateikiamas naudotos ir rekomenduojamos literatūros ir šaltinių sąrašas bei priedai: sunkiau kirčiuojamų ir dažniau vartojamų kompiuterijos terminų ir kompiuterijos srityje vartojamų kirčiavimo variantų sąrašai, tarptautinių žodžių ir terminų, nevartotinų kompiuterijos svetimybių atitikmenys.

Į pataisytą ir papildytą leidinį įtraukta naujausia kompiuterijos srities medžiaga, t. y. patikslinti, pakeisti terminai (remiamasi Valstybinės lietuvių kalbos komisijos nutarimais, trečiuoju pataisytu „Enciklopediniu kompiuterijos žodyno“ leidimu). Knyga papildyta tarptautinių žodžių kirčiavimu, kompiuterijos srityje vartojamų kirčiavimo variantų sąrašu, taip pat – naujomis užduotimis ir pratimais, savitikros klausimais.

Leidiniu galės pasinaudoti ir kitų studijų programų studentai, klausantys informacinių technologijų kursą, kolegijos dėstytojai, kuriems rūpi jų profesinė kalba. Antra vertus, kompiuterijos srities žodynas braunasi ir į kasdienį gyvenimą – dauguma mūsų esame kompiuterių naudotojai – taigi patarimų, kaip taisyklingai vartoti kompiuterijos terminus, taisyklingai tarti santrumpas ir pan. galėtų rasti ir paprastas kompiuterių naudotojas.

Nuoširdžiai dėkoju leidinio recenzentėms – Šiaulių valstybinės kolegijos Humanitarinių mokslų katedros lekt. Danutei Valentienei ir Šiaulių universiteto Lietuvių kalbotyros ir komunikacijos katedros doc. dr. Jolantai Vaskelienei – už vertingas pastabas ir patarimus.

### Sutartiniai ženklai:

---



Perskaitykite, įsidėmėkite



Atlikite užduotis ir pratimus



Klausimai



Atkreipkite dėmesį – įdomu, naudinga

## 1. KALBOS TAISYKLINGUMAS

### 1.1. Kompiuterijos terminų tarimas

?

1. Paaiškinkite garso ir raidės santykį.
2. Kuo skiriasi balsių ir priebalsių tarimas?



#### Įsidėmėkite, kaip taisyklingai tarti balsius:

1. Ypač svarbu skirti trumpuosius ir ilguosius balsius ir kirčiuotuose, ir nekirčiuotuose skiemenyse.

Trumpieji balsiai (*a, e, i, o, u*): *galèrija, etikètè, procèsorius, pùslapis.*

Ilgieji balsiai (rašte žymimi – *a, e, i, y, o, u, ū, a, e*): *ãplinka, kortèlè, lýgti, brũkšnio.*

2. Balsiai *a, e* nekirčiuotuose skiemenyse tariami trumpai: *klavišas, intranètas, rinkmenà, dúomenys.*

Kirčiuoti *a, e* tariami ilgai:

- žodžio šaknyse, kai gali kaitaliotis su trumpaisiais nekirčiuotais *a, e*: *pãštas – paštù, formãtas – formatù, mēdžiaga – medžiagìnis;*
- daiktavardžių priešdėliuose *at-, ne-, pa-*: *ãtsakas, ãtspalvis, nēganda, pãprogramè, pãgrindas;*
- būtojo laiko dalyvių, padarytų iš bendraties kamieno su trumpaisiais kirčiuotais *a, e*, šaknyse: *ràsti – rãstas, vèsti – vēstas;*
- priesagose *-elis (-è), -eklis (-è)*: *tinklèlis, lentèlè, žymèklis.*

3. Balsis *è* visada tariamas ilgai, pvz.: *abècèlè, svetaĩnè.*

4. Balsis *o* lietuviškuose žodžiuose (ir tarptautinių žodžių lietuviškose galūnėse) tariamas ilgai, pvz.: *naudótojas, doróklė, blòko*.

5. Tarptautinių žodžių kamienuose balsiai *e, o* paprastai tariami trumpai: *internėtas, domėnas, kòpija, mikrofonas*. Yra senųjų skolinių, kuriuose *o* tariamas ilgai, pvz.: *milijónas, dóleris*. Dažnai tarptautiniuose žodžiuose mišriųjų dvigarsių dėmenys *e, o* išlieka trumpi, nepailgėja, pvz.: *hèrcas, platfòrma*.

6. Svarbu ištarti hiatą – dviejų vienodų ar nevienodų balsių, tarp kurių eina skiemens riba, sandūrą: *mikrooperācija, pađiškinti, póaplankis, seānsas*. Abu balsius reikia ištarti ir tarp žodžių: *tą ādresą*.

7. Kai tarptautiniuose žodžiuose pirmasis iš susiduriančių balsių yra balsis *i*, tarp balsių reikia įterpti priebalsį *j*, pvz.: *klaviatūrà [ije], periòdas [ijo]*.




---

**Terminas *kompiuteris* tariamas be priebalsio *j*.**

8. Lietuviškų žodžių šaknies pradžioje prieš dvibalsį *ie* tariamas priebalsis *j*: *ieškýklė [jie], paieškà [jie]*.




---

**1. Taisyklingai perskaitykite žodžius. Atkreipkite dėmesį į balsių trukmę.**

Laikiklis, pliusas, ilgintuvas, įvykis, įvestis, naudotojas, gavėjas, abėcėlė, skyryba, begalybė, rengyklė, ieškyklė, puslapis, išorinis įrenginys, įrašymo parinktys, priežiūra.

## 2. Taisyklingai ištarkite balsius *e, o* tarptautiniuose žodžiuose.

Paletė, tekstas, technika, technologija, telefonas, sekcija, internetas, efektas, domenas, procesorius, maketas, forumas, kopija, šablonas, protokolas, katalogas, loginis, kontrolė, optika, mikrofonas.

## 3. Aiškiai ištarkite hiatą.

Paantraštė, paaiškinimas, daugiaabonentis transliavimas, daugiaadresis siuntimas, kooperuoti, koordinatė, poaplankis, neekonomiška, realizacija, neapdorotas tekstas, reakcijos laikas, realusis skaičius, visaekranis, prieiga, pseudoanoniminis paštas, makroapibrėžtis, deassembleris, seansas, ideograma, virtualioji realybė, autostereograma, muaro piešinys, vizualizavimas.

## 4. Taisyklingai ištarkite balsių sandūrą.

Inicialas, orientacija, periodas, internacionalizacija, invariantas, klaviatūra, diagrama, dialogas, diagnostika, specialus, klientas, radianas, diakritinis ženklas.



### Įsidėmėkite, kaip taisyklingai tarti priebalsius:

1. Priebalsiai tariami minkštai prieš priešakinės eilės balsius (įvairaus ilgumo *e, é, i*): *ab'éc'ėl'è, kál'k'è, tel'n'ètas, šal't'ìn'is.*

2. Priebalsiai tariami kietai prieš užpakalinės eilės balsius (įvairaus ilgumo *a, o, u*): *algoritmas, konsultántas, katalògas, albùmas.*

Palyginkite: *pavél'd'ì – pāveldas, tin'k'l'è – tiñklo, val'd'ìklis – valdo.*



3. Kai susiduria du vienodi priebalsiai, tariamas tik vienas: *iššifrúoti [š]*, *pérrašyti [r]*, *tarppakètinis [p] tárpas*.
4. Iš greta esančių priebalsių *s, š, z, ž* tariamas antrasis: *ùžsklanda [š]*, *išsiũsti [s]*, *užšifrúoti [š]*.
5. Duslieji priebalsiai, atsidūrę prieš skardžiuosius, tariami skardžiai: *spáusdinti [z]*, *išgrupúoti [ž]*, *apdorójimas [b]*.
6. Skardieji priebalsiai, atsidūrę prieš dusliuosius, tariami dusliai: *spràgteleti [k]*, *ùžklausa [š]*, *išjũngti [k]*.
7. Priebalsiai žodžio gale tariami dusliai ir kietai: *daũg [k]*, *jóg [k]*, *žemỹn*, *aukštỹn*, *ýpač*.



**1. Prisiminkite, kada priebalsiai tariami kietai, kada – minkštai. Taisyklingai perskaitykite žodžius.**

Filtras, stulpelis, tankis, skaitmeninis, keturspalvis, žvalgiklis, gulsčiasis meniu, algebra, smulkmena, rinkmena, kontekstas, algoritmas, sankirta, buhalteris, funkcija, perkelti, pakeltas ženklas, žvalgyklė, rengyklė, pildyti, smulkinamasis projektavimas, kalbinis testavimas, spalvinis kodas, tinklo topologija, vienkalbė programa.

**2. Prisiminkite, kaip tariami du greta esantys vienodi priebalsiai.**

Tarp puslapių, pusskaidris, kelissyk, perregistruoti, dvikryptis sąrašas.

**3. Paaiškinkite paryškintų priebalsių tarimą. Taisyklingai ištarkite.**

Daugkartinio rašymo kompaktinis diskas.

#### 4. Taisyklingai ištarkite žodžius. Atkreipkite dėmesį į supanašėjusius priebalsius.

Užsakymas, užšifravimas, užslinkti, išskleisti lapą, išsipakuojanti rinkmena, prieššalygis, išsiuntimas, užsklęsti, išskirtinis, išsamiai.

#### 5. Taisyklingai ištarkite žodžius. Atkreipkite dėmesį, kada priebalsiai tariami skardžiai, kada – dusliai.

Mygtukas, baigti darbą, laužtinės kabutės, užmegzti ryšį, spausdintuvas, užpildyti, išgrupuoti, iš didžiųjų raidžių, užpildas, tarpgrupinis siuntimas, strigtis, vykdyti, apdorojimas, lygtis, grįžtamasis ryšys, daugtaškis, pusbaitis, užkoduoti, užkarda, užkrėstasis failas, užpakalinės durys, absoliučioji paklaida.




---

#### Įsidėmėkite, kaip taisyklingai tarti dvigarsius:

1. Svarbu skirti balsius *e, é, o* nuo dvibalsių *ie, uo* kirčiuotame ir nekirčiuotame skiemenyje: *vėktorius – viētinis, tēkstą – tiēsą, dėklas – diēgti, nōsinė – nūostata*.
2. Svarbu skirti dvigarsių tvirtapradę priegaidę nuo tvirtagalės: *báitas – dvibaītė, tárpas – taĩpeilis, spáusdinti – spaũda, láukia – laũkas, skáido – skaiĩto, réikšti – reĩkmę, vėrsija – veĩsti, formúoti – formuõtė, kodúoti – koduõtė*.




---

#### Įsidėmėkite, kaip taisyklingai tarti kompiuterijos santrumpas:

Santrumpos skaitomos skiemenimis, pvz.: *MIME [mime] protokolas, LIKS [liks]* arba tariami raidžių pavadinimai, pvz.: *DB [dė-bė], FTP [ef-tė-pė]*.

Lietuviškame tekste ir lietuviškas santrumpas, ir atėjusias iš kitų kalbų, reikia tarti lietuviškai.



**Taisyklingai išstarkite.**

AGS spalvų modelis, HTML kalba, BSD licencija, GPS sistema, SQL kalba, SMTP protokolas, GIF failas, SLIP protokolas, ISO standartas.



**Daugiau apie santrumpas – 2.1. Santrumpos, sutrumpinimai ir kiti ženklai.**

## 1.2. Kompiuterijos terminų kirčiavimas



1. Kas tai yra kirtis? Apibūdinkite kirčio funkcijas.
2. Kas sudaro kirčiuoto skiemens pagrindą?



1. Lietuvių kalboje kirtis gali skirti žodžių reikšmes: *dvīnaris* „binomas“ ir *dvīnāris* „iš dviejų narių“, garsiakalbis „toks įtaisas“ ir garsiakalbis „kas garsiai kalba“, sekà „tam tikra tvarka sudėti į eilę elementai“ ir sēka „toks veiksmas“ ir pan. Sugalvokite dar du pavyzdžius.

.....

.....

2. Pateikite po tris savo specialybės terminus, kurių kirčiuotas:

a) galinis skiemuo

.....

b) priešpaskutinis skiemuo

.....

c) trečiasis nuo galo skiemuo

.....

d) ketvirtasis nuo galo skiemuo

.....

**3. Pabraukite kirčiuotą skiemenį, sugrupuokite terminus pagal kirčiuoto skiemens pagrindą.**

Kompiuteris, duomenys, licencija, naršyklė, tinklas, serveris, vektorius, pelė, kopija, makrokomanda, hercas, atmintis, mikrosekundė, ryšys, failas, modemas, įranga, funkcija.

Trumpasis balsis	Ilgasis balsis	Dvibalsis	Mišrusis dvigarsis

**4. Sukirčiuokite skiemenis, kurių pagrindas – ilgieji balsiai *a, e*.**

Lokalė, signalas, langelis, ekranas, kortelė, adresas, plokštelė, kabelis, magistralė, mazgas, tinklavietė.

**5. Taisyklingai perskaitykite žodžių junginius, sukirčiuokite.**

Mobilusis virusas, atnaujinti siuntimą, keisti slaptažodį, apsaugoti kompiuterį, komandos eilutė, disko vardas, tarpinė kalba, kodų lentelė, lango užvėrimo mygtukas, prieigos raktas, žemiausiasis baitas, belaidis monitorius.

### 1.2.1. Priešpaskutinio skiemens taisyklė



**Jeigu vardažodžio priešpaskutinis (antrasis nuo galo) kirčiuotas skiemo yra trumpas arba tvirtagalys, kirtis nušoka į galūnę tam tikrose to žodžio formose:**

- 1) vienaskaitos vardininke su galūne *-a*, pvz.: *schèmą – schemà, sėką – sekà*;
- 2) vienaskaitos įnagininke su galūnėmis *-a, -e, -u*, pvz.: *sistèmą – sistemà, progrāmą – programà, kasètę – kasetè, braižỹklę – braižỹklè, diskėlį – diskeliù, internètą – internetù*;
- 3) vienaskaitos vietininke su galūne *-e* (vns. vard. galūnė – *-as*), pvz.: *katalògą – katalogè, procèsą – procesè, formātą – formatè, tiñklą – tinklè*;
- 4) daugiskaitos galininke, pvz.: *kòdą – kodùs, atmintinę – atmintinès, elemeñtą – elementùs, laĩdą – laidùs*.



**1. Paaĩškinkite, kodėl linksniuojant terminus *diskas, kòdas, ekrānas* kirtis nušoka į galą vienaskaitos įnagininke, vienaskaitos vietininke ir daugiskaitos galininke (*diskù, diskè, diskùs; kodù, kodè, kodùs; ekranù, ekranè, ekranùs*), o tuose pačiuose linksniuose terminų *seānsas, pùltas* kirtis lieka kamiene.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**2. Pritaikykite priešpaskutinio skiemens taisyklę, sukirčiuokite.**

Sistemą –  
 programą –  
 algoritmas –  
 tekstas –  
 formatas –  
 kanalas –  
 abonentas –  
 vaizdas –  
 kroviklis –  
 žinutė –  
 kasetė –  
 magistralė –  
 skaičius –

**3. Remdamiesi priešpaskutiniu skiemeniu parašykite šių žodžių daugiskaitos galininką ir sukirčiuokite.**

Naršyklė –	liniuotė –
tiñklas –	pùltas –
žinýnas –	fìltras –

**1.2.2. Vardažodžių kirčiuotės**

**Kirčiuotės** – vienodai kirčiuojamų žodžių klasės. Lietuvių kalba turi 4 vardažodžių kirčiuotes, kurios žymimos arabiškais skaitmenimis: 1, 2, 3 ( $3^a$ ,  $3^b$ ,  $3^{4a}$ ,  $3^{4b}$  ir kt.), 4. Nustatant kirčiuotes paprastai remiamasi dviem linksniais – **daugiskaitos naudininku ir daugiskaitos galininku.**



### Įsidėmėkite svarbiausias kirčiuočių savybes:

**Pirmajai kirčiuotei** priskiriami žodžiai, kurie daugiskaitos naudininke ir daugiskaitos galininke turi kirtį kamiene, pvz.: *báitams, báitus; vírusams, vírusus*.

Linksniuojant kirtis išlieka tame pačiame skiemenyje, nešokinėja.

Priešpaskutinis kirčiuotas skiemuo visada turi tvirtapradę priegaidę: *pastráipa, búklė, tárpas*.

Tolesni kirčiuoti skiemenys gali būti trumpi (*kompíūteris, óptika*), tvirtapradžiai (*įranga, fūnkcija*), tvirtagaliai (*nařšymas, siñbolis*).

**Antrajai kirčiuotei** priskiriami žodžiai, kurie daugiskaitos naudininke turi kirtį kamiene, o daugiskaitos galininke – galūnėje, pvz.: *žymėkliams, žymekliùs; kòdams, kodùs*.

Priešpaskutinis kirčiuotas skiemuo būna trumpas arba turi tvirtagalę priegaidę: *tèstas, saugìklis, lentėlė, svetaĩnė*.

**Trečiąjai kirčiuotei** priskiriami žodžiai, kurie daugiskaitos naudininke turi kirtį galūnėje, o galininke – kamiene, pvz.: *reikšméms, réikšmes; adresáms, ádresus*.

Priešpaskutinis kirčiuotas skiemuo visada turi tvirtapradę priegaidę, pvz.: *láiškas, ženklas, dárbas*.

Kirtis gali šokinėti iš galūnės į trečią, ketvirtą ar tolesnį skiemenį, pvz.: *dėmuõ – démenį (3<sup>a</sup>), aplankè – āplankas (3<sup>b</sup>), įrenginỹs – įrenginį (3<sup>4a</sup>), uždavinỹs – ùzdavinį (3<sup>4b</sup>)*. Raidė *a* rodo, kad kirčiuojamas skiemuo tvirtapradis, *b* – tvirtagalys arba trumpasis, skaičius prieš raidę – kuris skiemuo nuo galo kirčiuotas.

**Ketvirtajai kirčiuotei** priklauso žodžiai, daugiskaitos naudininke ir daugiskaitos galininke turintys kirtį galūnėje, pvz.: *spartóms, spartàs; ryšiáms, ryšiùs*.

Priešpaskutinis kirčiuotas skiemuo visada trumpas arba tvirtagalys, pvz.: *kìtas, triktį, vaĩdas, veĩksmas*.

?

1. Pagal kokius linksnius paprastai nustatome kirčiuotę?
2. Kurios kirčiuotės žodžiai visuose linksniuose turi tą patį kirtį?
3. Kurios kirčiuotės žodžiai paklūsta priešpaskutinio skiemens taisyklei?



1. Pateikite po tris savo specialybės žodžius ir / ar terminus, kurie priklauso:

a) pirmajai kirčiuotei

.....

b) antrajai kirčiuotei

.....

c) trečiajai kirčiuotei

.....

d) ketvirtajai kirčiuotei

.....

2. Sukirčiuokite šiuos terminus.

Duomenys (3<sup>a</sup>), plokštė (2), impulsai (1), milisekundė (1), remontas (1), brėžinį (3<sup>a</sup>), lygmenį (3<sup>a</sup>), rodyklė (2), juosta (1), koduotė (2), adresynas (1).



**3. Sukirčiuokite šiuos terminus, nustatykite kirčiuotes remdamiesi daugiskaitos naudininku ir galininku.**

Tinklapis –	atsakiklis –
šriftas –	ženklas –
klaida –	seka –
paieška –	rūšiavimas –
pagalba –	modelis –
slaptažodis –	paštas –
sritis –	pelė –
atmintis –	analizė –
adresas –	projektas –
apklausa –	komanda –
magistralė –	apsauga –
šakotuvai –	žyma –

**4. Sukirčiuokite visus žodžius, nustatykite pasviruoju šriftu išskirtų žodžių kirčiuotes.**

*Kompiuterį* ( ) sudaro šios pagrindinės dalys: sisteminis *blokas* ( ), įvesties ir išvesties įrenginiai bei išoriniai *informacijos* ( ) *kaupikliai* ( ).

Kompiuterių *virusas* ( ) yra *programa* ( ), kuri savavališkai trikdo kompiuterio programų *darbą* ( ) bei keičia kompiuteryje esančią informaciją.

### 1.2.3. Tarptautinių žodžių kirčiavimas

?

**1. Kurių kirčiuočių paprastai būna tarptautiniai žodžiai?**

2. Kokius žinote būdus, padedančius įsiminti tarptautinių žodžių kirčiavimą?



1. Įsidėmėkite 1 kirčiuotės daugiaskiemenių tarptautinius terminus pagal baigmenis, sukirčiuokite. Atkreipkite dėmesį į paryškintus žodžius.

-**ācija**: animacija, klasifikacija, operacija, registracija, transliacija

-**āntas**: formantas, konsultantas, -ė, variantas

-**òrtas**: eksportas, importas

2. Sukirčiuokite 1 kirčiuotės daugiaskiemenių tarptautinius terminus su nekirčiuojamais formantais.

-**ija**: kategorija, topologija

-**ika**: grafika, diagnostika, optika, profilaktika

-**orius**<sup>1</sup>: kompiliatorius, manipulatorius, monitorius, procesorius



Žodžiai *impūlsas*, *remòntas* kirčiuojami pagal pirmąją kirčiuotę.

3. Įsidėmėkite 2 kirčiuotės tarptautinius terminus pagal baigmenis, sukirčiuokite. Atkreipkite dėmesį į paryškintus žodžius.

-**ālas**: inicialas, intervalas, kanalas, portalas, signalas, žurnalas

-**ālė**: horizontalė, lokalė, magistralė

-**ātas**: aparatas, formatas

-**ètė**: kasetė, planšetė

<sup>1</sup> Bet: *egzempliòrius* (2), *inventòrius* (2).

- èktas: defektas, efektas, intelektas, **komplektas, objektas, projektas**
- emà: **problema, sistema, teorema**
- eñtas: abonentas, **dokumentas**, elementas, koeficientas, **ornamentas, reglamentas, segmentas**
- èsas: **procesas, progresas**
- ètas: fidonetas, internetas, intranetas, **kabinetas, magnetas, paketas**
- grāfas: **fotografas, paragrafas**
- (gr)amà: **autostereograma, diagrama, histograma, piktograma, programa**
- iērius: **inžinierius, kontrolierius**
- yvà: **alternatyva, direktyva**
- ỹvas: archyvas, kursyvas, masyvas
- lògas: **dialogas, katalogas, monologas**
- mètras<sup>2</sup>: **centimetas, milimetas, termometras**
- òdas: katodas, **metodas, periodas**
- ònas: mikrofonas, salonas, šablonas, **telefonas**
- skòpas: mikroskopas, teleskopas
- ūrà: **aparātūra, figūra, klaviatūra, procedūra, temperatūra**




---

Žodžiai *apostrof*as, *komplėksas*, *hipotėzė* kirčiuojami pagal antrąją kirčiuotę.

4. Prisiminkite, kokia praktinė taisyklė galioja 2 kirčiuotės žodžiams. Iš trečiojo pratimo išsirinkite penkis skirtingų baigmenų terminus ir pritaikykite taisyklę.

---

<sup>2</sup> Bet: *parāmetras*.

#### 1.2.4. Būdvardžių su priesaga *-inis, -ė* kirčiavimas



**Būdvardžiai su priesaga *-inis, -ė* būna arba pirmosios, arba antrosios kirčiuotės.**

**Pirmosios** kirčiuotės yra tie būdvardžiai, kurių pamatinio žodžio daugiskaitos naudininkas (arba kilmininkas) turi kirtį priešpaskutiniame (antrame nuo galo) skiemenyje. Išlaikoma pamatinio žodžio kirčio vieta, pvz.: *rañkoms – rañkinis, -ė, dískams – dískinis, -ė*.

**Pirmosios** kirčiuotės taip pat yra tie būdvardžiai, kurie padaryti iš tarptautinių žodžių su formantais *-ija, -ika*. Išlaikoma pamatinio žodžio kirčio vieta, jei būdvardžio *-ij-, -ik-* išnyksta, pvz.: *informācija – informācinis, -ė, administrācija – administrācinis, -ė, matemātika – matemātinis, -ė, tèchnika – tèchninis, -ė*.

**Antrosios** kirčiuotės yra tie būdvardžiai, kurių pamatinio žodžio daugiskaitos naudininkas (arba kilmininkas) turi kirtį ne priešpaskutiniame skiemenyje, t. y. galiniame arba trečiajame nuo galo skiemenyje. Tada kirčiuojama būdvardžio priesaga *-inis, -ė*, pvz.: *taškáms – taškìnis, -ė, kalbóms – kalbìnis, -ė, vèktoriams – vèktorìnis, -ė, atāskaitoms – ataskaitìnis, -ė*.

Priesagoje dažniausiai kirčiuojami ir medžiagas reiškiantys būdvardžiai, pvz.: *metalinis, -ė, odinis, -ė*.



**1. Nustatykite būdvardžių su priesaga *-inis, -ė* pamatinį žodį. Sukirčiuokite būdvardžius ir užrašykite kirčiuotę.**

Programinis, -ė –

internetinis, -ė –

laidinis, -ė –

techninis, -ė –

optinis, -ė –

tekstinis, -ė –

faksinis, -ė –

brūkšninis, -ė –

foninis, -ė –

kalbinis, -ė –

aritmetinis, -ė –

spindulinis, -ė –

**2. Prisiminkite vedinių su priesaga *-inis, -ė* kirčiavimą. Sukirčiuokite šiuos terminus.**

Algoritminė kalba, jutiklinis ekranas, šalminis monitorius, avarinė baigtis, vardinė konstanta, erdvinis garsas, pasaulinis laikas, stulpelinė diagrama, operacinė sistema, aparatinė pertrauktis, automatinis atnaujinimas, atvirkštinis vaizdas, taškinis šriftas, vektorinė grafika, veidrodinis atspindys, išorinė atmintis, išskirtinė prieiga, izometrinis vaizdas, žvaigždinis tinklas, blokinė schema, šachmatinis skleidimas, sritinė diagrama, užrašinė, serverinė.

## 1.3. Kompiuterijos srities žodynas

### 1.3.1. Leksika

Kompiuterių pramonės lyderis yra JAV, todėl didžioji dalis skolinių į kompiuterijos terminiją yra atėjusi iš anglų kalbos, pvz.: *serveris*, *procesorius*. Šios srities terminijoje gana daug savų (lietuviškų) terminų, t. y. paprastai bendrinės kalbos žodžių, virtusių terminais, pvz.: *klaida*, *svečias*, taip pat – įvairių darinių, pvz.: *spausdintuvas*, *planuoklė*, *tinklalapis*.



**Atkreipkite dėmesį į nevertotiną kompiuterijos srities leksiką:**

**1. Neteiktinos svetimybės, arba barbarizmai**, – tai nevertotini svetimi žodžiai, turintys lietuviškus atitikmenis, pvz.: *printeris* (= *spausdintuvas*); *desktopas* (= *darbalaukis*); *draiveris* (= *tvarkyklė*); *blasteris* (= *garso plokštė*).

**2. Vertalai (neteiktini vertiniai)** – tai lietuvių kalbai nebūdingos sandaros žodžiai ar žodžių junginiai, pvz.: *Duomenų bazėse duomenys kaip taisyklė* (= *paprastai, dažniausiai*) *pateikiami pagal tam tikrą struktūrą. Viso* (= *Iš viso*) *gauta 30 kompiuterių*.

**3. Semantizmai** – tai savos kalbos žodžiai, pavartoti svetimai, jiems nebūdinga reikšmė ar keliomis reikšmėmis, pvz.: *namų* (= *pradžios*) *puslapis*; *nuimti* (= *panaikinti*) *žymėjimą*.

4. **Žargonas** – kokiai nors veiklos sričiai priklausanti specifinė, netaisyklinga, tyčia iškraipyta kalba. Kompiuterijos srityje žargonybių vartojama gana daug, pvz.: *monikas* (= **monitorius**); *nukrekinti* (= **nulaužti**) *programą*; *laginti* (= **strigti**); *užbaninti* (= **uždrausti**).



1. Pasvarstykite, kada vartojami veiksmažodžiai *naudoti* ir *vartoti*. Sugalvokite po du sakinius su šiais žodžiais. Ar taisyklingi pasakymai: *Naudoti porinės sąsukos kabelius* ir *Vartoti porinės sąsukos kabelio terminą*.

.....

.....

.....

2. Pasvarstykite, kuo skiriasi kompiuterijos terminai *išvalyti* ir *šalinti*. Parašykite po sakinį su šiais veiksmažodžiais.

.....

.....

3. Paaškindite, kaip suprantate žodžius *adresatas* ir *kontaktas*. Sugalvokite po sakinį.

.....

.....

4. Sugalvokite po du sakinius su veiksmažodžiais *surinkti* ir *įvesti*.

.....

.....

.....

### 1.3.2. Žodžių daryba




---

#### Taisyklingai vartokite priešdėlių vedinius:

1. Nevartotini svetimi, netinkami lietuvių kalbai priešdėliai, pvz.: *Nepabaigta* (ne *Nedabaigta*) *operacija*; *Tarkim* (*Sakykim*; *Manykim*) (ne *Daleiskim*), *kad ta programa veiks*.
  
2. Kai kurie žodžiai vartotini be priešdėlio, pvz.: *Internetu balsavo* (ne *prabalsavo*) *40 % respondentų*. *Kilo* (ne *Iškilo*) *klausimų dėl programų pavadinimų*.
  
3. Svarbu pasirinkti tinkamą priešdėlį, pvz.: *Iškaitytas* (ne *Užskaitytas*) *darbas*; *prisijungti* (ne *pasijungti*) *prie sistemos*.
  
4. Vartotini visai kiti žodžiai vietoje priešdėlinio vertalo ar semantizmo, pvz.: *Panaikinti* (ne *Nuimti*) *slaptažodį*; *sukelti* (ne *iššaukti*) *gedimą*.




---

#### Taisyklingai vartokite priesagų vedinius:

1. Priesagos *-ėjas*, *-a*, *-tojas*, *-a* vartotinos tik asmenims pavadinti, pvz.: *gavėjas*, *siuntėjas*, *naudotojas*. Šios priesagos netinka įrankiams, prietaisams, priemonėms, daiktams nusakyti, pvz.: *perjungiklis* (ne *perjungėjas*); *paleidyklė* (ne *paleidėjas*); *ilgintuvas* (*ilginamasis laidas*) (ne *prailgintojas*).
  
2. Ne visada tinka svetima priesaga *-istas*, pvz.: *kompiuterininkas* (*kompiuterių specialistas*) (ne *kompiuteristas*).



3. Priesagos *-inis* vedinys tinka tada, kai labiau pabrėžiama ypatybė, rūšis, pvz.: *kompiuterinė grafika, kompiuterinis telefonas, internetinė aplinka*. Jei labiau pabrėžiamas tam tikrą ypatybę turintis daiktas (veikėjas ar objektas), vartojamas daiktavardžio kilmininkas, pvz.: **tinklo** (ne *tinklinis*) *etiketas; kompiuterio* (ne *kompiuterinė*) *galia; kompiuterio* (ne *kompiuterinė*) *sparta*.

4. Priesagos *-inis* vediniai nevertotini su priešdėliu *be-*. Paprastai jie keičiami galūnės vediniais, pvz.: **belaidis** (ne *belaidinis*) *įtaisas; belaidė* (ne *belaidinė*) *klaviatūra*.




---

**Įsidėmėkite, kaip taisyklingai vartoti dūrinius (sudurtinius žodžius):**

1. Suduriant dviejų žodžių kamienus į vieną, paprastai keičiama antrojo dėmens, jei jis yra daiktavardis, galūnė. Dažniausia vyriškosios giminės žodžių galūnė *-is (-ys)*, moteriškosios giminės – *-ė*, pvz.: *darbalaukis, laikmatis, slankjuostė, vienvietė operacija*.

2. Geriau vartoti dūrinius su galūnėmis *-is, -ė*, o ne su priesaga *-inis, -ė*, pvz.: **daugiaprogramis** (ne *daugiaprograminis*) *apdorojimas; skystakristalis* (ne *skystakristalinis*) *monitorius*).

3. Dviejų žodžių junginiu reikia keisti dūrinius, sudarytus iš pirmo žodžio pradžios ir kito viso žodžio, pvz.: **vyriausiasis, vyresnysis inžinierius** (ne *vyrinžinierius*), **generalinis planas** (ne *genplanas*).

4. Jei dūrinys sudarytas iš pirmojo tarptautinio žodžio (o antrasis dėmuo lietuviškas ar tarptautinis), tai labiau tinka dviejų žodžių junginys, pvz.:

*telefoninė paskyra* (ne *telepaskyra*); *automatinis atnaujinimas* (ne *autoatnaujinimas*, *auto atnaujinimas*); *automatinis išdėstymas* (ne *autoišdėstymas*, *auto išdėstymas*), *elektros energija* (ne *elektroenergija*).

5. Kai pirmasis sudurtinio žodžio dėmuo nėra atskiras žodis, dviejų žodžių junginys nesudaromas, o vartojami dūriniai, pvz.: *fotopopierius*, *kriptoanalizė*, *kvazikalba*, *makrokomanda*, *makrokalba*, *gigabaitas*.



**1. Sugalvokite po sakinį su šiais veiksmažodžiais:** *įdiegti, įkelti, įrašyti, prijungti, prisijungti, atjungti, įjungti, pašalinti, įvesti, išvesti.*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**2. Išbraukite netaisyklingai sudarytus terminus. Mokėkite žodžiu paaiškinti, kodėl jie nėra taisyklingi, ištaisykite.**

Pseudovertimas, megabitas, diskinis vardas, bendraašinis kabelis, mikro procesorius, kompiuterinis virusas, virusinis kodas, mobiliųjų telefonų pakrovėjas, asmenvardas, aparatinė įranga, daugiaabonentinis transliavimas, kodinė lentelė, potinklis, perjungiklis, indikatorius,

identifikatorius, daugiadokumentinė sąsaja, daugiaplatforminė kalba, daugiaprocesė operacinė sistema.

### 3. Ištaisykite įvairias leksikos ir žodžių sandaros klaidas.

1. Darant baigiamąjį darbą buvo remiamasi internetiniais puslapiais bei elektroninėmis knygomis.

.....

2. Žvaigždės topologijoje visi tinklo kompiuteriai pajungiami prie centrinio komponento – koncentratoriaus.

.....

3. Signalas iš jį pasiuntusio kompiuterio per koncentratorių perduodamas visiems likusiems tinklo kompiuteriams.

.....

4. Vis daugiau darbuotojų biuruose darbo dieną praleidžia dirbdami su klaviatūra, pele ir visą laiką žiūrėdami į displejų.

.....

5. Vidutiniškai paketas praėjo per 9 milisekundes.

.....

6. Drėgnomis rankomis negalima liesti jungiklių, rozečių.

.....

7. Pratestuoti tinklą galime labai paprastai.

.....

8. Matavimo rezultatai gali įtakoti daug veiksnių.

.....

9. Sistemai apsaugoti nuo įvairiausių šnipinėjimų naudojama ugniasienė.

.....

10. Greičio matuoklės parodymai tiesiogiai priklauso nuo naudojamo kompiuterio našumo parametrų.

.....

11. Ugniasienę galima sukongūruoti pagal įmonės poreikius.

.....

12. Portų sistemoje yra daugiau negu 19 000 įvairių programų, jų skaičius nuolat didėja.

.....

13. Būtina, kad projektas pilnai tenkintų užsakovo poreikius.

.....

14. Prieš matavimą rekomenduojama perkrauti kompiuterį.

.....

15. Reikia įsitikinti, ar kompiuterio žeminimas ir maitinimo kabeliai pajungti teisingai.

.....

16. Būtina patikrinti darbo vietą, atkreipti dėmesį į sanitarinį stovį.

.....

17. Draudžiama tikrinti kompiuterio priedėlių, keičiamų detalių stovį, taip pat – keisti printerio juostelę, tonerį, ploterio peiliukus ir t. t.

.....

18. Paskaičiuosime projekto išlaidas.

.....

19. Pagal svarbiausius informacinės visuomenės plėtros rodiklius Lietuvoje matyti ženklūs skirtumai tarp miestų ir kaimo vietovių.

.....

20. Toks sprendimas yra pakankamai brangus.

.....

21. Kompiuterių tinklą apsaugosiu su maršrutizatoriuje esančia ugniasiene.

.....

22. Tinklo praklojimo trasa.

.....

23. Tada spaudžiam apply ir įsigalioja taisyklė, kad tik tuo portu galės maršrutizatorius pasijungti.

.....

24. Pasirinktas monitorius ir routeris.

.....

25. Perkrauti visą „Linux“ sistemą yra būtina tik keičiant patį sistemos branduolį.

.....

26. Tinklapyje bus talpinamos mažesnės rezoliucijos nuotraukos.

.....

27. Aplamai tai ne priežastis atsisakyti kompiuterių įrangos lokalizavimo.

.....

28. Lokalizuotų programų vartojimas Lietuvoje dar per vangus.

.....

29. Įmonė pastoviai atnaujina savo techninę įrangą.

.....

30. Kad bendravimas su kompiuteriu būtų efektyvus, reikia žinoti tą kalbą, kuria jis kalba.

.....

31. Vietiniame tinkle reikia įdiegti tinklinius spausdintuvus ir daugiafunkcinį įrenginį.

.....

32. Paskaičiuotas projekto biudžetas.

.....

33. Išsamesnės informacijos teirautis emeilu.

.....

34. Rašoma, kad routeris turi keturis portus.

.....

35. Skaitau, lanus iš viso galima pamiršti.

.....

36. Kaip sužinoti kompiuterio davinius?

.....

37. Reikės atstatyti routerio slaptažodį.

.....

38. Šiuose kompiuteriuose įdėtas naujausias softas.

.....

39. Labai svarbu teisingai pasirinkti monitorių.

.....

40. Laptopo pakrovėją palikau namie.

.....

41. Dėl sugedusio hardo prarasta visa informacija.

.....

42. Bendrai algoritmus suprantu.

.....

43. Darysiu užklausą, tuo pačiu ir peržiūrą.

.....

44. Susidaro įspūdis, kad, kaip taisyklė, visi naudojami braižytuvu.

.....

45. Nereikalingus failus pratrinkite.

.....

46. Reklaminiai baneriai – tai vienas iš geriausių būdų parodyti Jūsų kompaniją internete.

.....

47. Personalinio kompiuterio pajungimas prie projektoriaus.

.....

48. Nulūžęs linkas.

.....

49. Neseniai Lietuvoje buvo atlikti tyrimai, kurie leido įvertinti svarbiausius informacinių technologijų panaudojimo rodiklius atskirose šalies apskrityse.

.....

.....

50. Koks tau gavosi atsakymas?

.....

51. Ypatingai daug ir įvairios informacijos kompiuteris gali pateikti žmogui.

.....

52. Ir šie specialistai buvo išleisti neapmokamų atostogų.

.....



53. Parduotas didelis kiekis spausdintuvų.

.....

54. Informacijos, tuo pačiu ir kompiuterio talpos, mažiausias matavimo vienetas vadinamas bitu.

.....

55. Baigiamajame projekte aprašyta verslo įmonės personalo valdymo sistema ženkliai pagreitina darbo sutarčių kūrimą.

.....

.....

56. Produktas patalpintas serveryje, kuriuo gali naudotis paslaugą užsakiusios įmonės.

.....

57. Seniūnijoje bei pašte bus instaliuoti keturi nauji daugiafunkciniai spausdintuvai.

.....

58. Šiuo metu praktikoje dažniausiai sutinkami penktos kategorijos kabeliai.

.....

59. Projekto uždavinys – apjungti dviejų pastatų tinklus į vieną.

.....

60. Sekantis etapas yra svetainės ir duomenų bazės papildymas nauja informacija.

.....

### 1.3.3. Morfologija




---

#### Taisyklingai vartokite giminės formas:

1. Pavadinant moteris pagal pareigas, profesijas, rangus, mokslo laipsnius ir pan. vartojama moteriškoji giminė, pvz.: *Programavimo kalbų dalyko dėstytoja* (ne *dėstytojas*) *A. Klumpytė*.
2. Pareigų, profesijų, mokslo laipsnių ir pan. oficialiems pavadinimams apibendrintai reikšti vartojama vyriškoji giminė, pvz.: *A. Klumpytė laikinai eina katedros vedėjo* (ne *vedėjos*) *pareigas*.
3. Reikalinga bevardė giminė vietoje vyriškosios, pvz.: *Išbraukite tai, kas nereikalinga* (ne *nereikalingą*).
4. Mėnesio dienai nusakyti reikia moteriškosios giminės, pvz.: *Paprastai šis virusas tampa aktyvus balandžio dvidešimt šeštą* (ne *šešto*).
5. Įvardžio *keletas* vartojama tik vyriškoji giminė, pvz.: *Tik keletas* (ne *keleta*) *studentų dalyvavo informatikos olimpiadoje*.




---

#### Atkreipkite dėmesį į skaičiaus vartojimą: kada vartojama vienaskaita, kada – daugiskaita:

1. Kalbant apie profesiją, specialybę, vartojama vienaskaita, o ne daugiskaita, pvz.: *Jam bus suteikta programuotojo* (ne *programuotojų*) *profesinė kvalifikacija*.

2. Abstrakčiųjų, vienaskaitinių daiktavardžių vartojama vienaskaita: pvz.: *Siūlomas darbas programinės įrangos **pardavimo** (ne pardavimų) vadybininkui.*

3. Daugiskaita vartojama neapibendrintai reiškiant daugiau nei vieną vienetą, pvz.: *Pagrindinė įmonės veiklos sritis – **kompiuterių** (ne kompiuterio) priežiūra.*

4. Svarbu nemišyti skaitvardžių vienaskaitos su daugiskaita, pvz.: *Sutartis baigsis du **tūkstančiai** (ne tūkstantis) šešioliktaisiais metais.*




---

**Pasvarstykite, kur tinka vienaskaita, kur – daugiskaita. Taisyklingą terminą pabraukite.**

Kompiuterio klasė *ar* kompiuterių klasė;

kompiuterio adresas *ar* kompiuterių adresas;

paieškos sistema *ar* paieškų sistema;

spausdintuvo tvarkyklė *ar* spausdintuvų tvarkyklė;

svetimo disko skaitytuvas *ar* svetimų diskų skaitytuvas;

terminalo klasė *ar* terminalų klasė;

vaizdo serveris *ar* vaizdų serveris.




---

**Svarbu nemišyti kiekinių pagrindinių ir kiekinių dauginių skaitvardžių:**

1. Su daugiskaitiniais daiktavardžiais vartojami dauginiai skaitvardžiai, pvz.: *Šiais metais surengtos net **dvejos** (ne dvi) elektroninio pašto varžybos. Prieš **penkerius** (ne penkis) metus tokio kompiuterių viruso dar nebuvo.*

2. Jei daiktavardžiai ne daugiskaitiniai ar poriniai, vartojami pagrindiniai skaitvardžiai, pvz.: *Nupirkti **septyni** (ne septyneri) kompiuteriai.*



**Kompiuterijos terminijoje ypač svarbu skirti įvardžiuotines ir neįvardžiuotines formas:**

1. Rūšiai, išskiriamajai daikto ypatybei žymėti sudėtinuose terminuose vartojamos įvardžiuotinės formos, pvz.: ***Aktyvusis** (ne aktyvus) šakotuvas; **lygiagretusis** (ne lygiagretus) prievadas.*

2. Reikalinga neįvardžiuotinė forma dalyvių, kurie įeina į išskirtinį pažyminį, pvz.: *Studentai, **vykstantys** (ne vykstantieji) į informatikos olimpiadą, privalo užsiregistruoti.*



**Ištaisykite šiuos kompiuterijos terminus.**

Numatytas diskas –

mobilus virusas –

operatyvi atmintis –

brandus programavimas –

tolydus dydis –

nešiojamas kompiuteris –

mobilus telefonas –

plokščias kabelis –

mobili programa –

fiksuotas ryšys –

interaktyvi televizija –



**Atkreipkite dėmesį į laipsnių vartoseną:**

1. Kur įmanoma, geriau vartoti vientisines būdvardžių formas, o ne samplaikines, pvz.: *Šie kompiuteriai **populiaresni** (ne labiau populiarūs).*
2. Tarptautiniai būdvardžiai, kurie rodo didžiausią ypatybės kiekį, paprastai nelaipsniuojami, pvz.: *Asmeniškai Jums parinksime **optimalų** (geriausią; tinkamiausią) (ne optimaliausią) kompiuterį.*



**Atkreipkite dėmesį, kada vartojamos sudėtinės formos:**

Sudėtinės formos vartotinos tariamam, dažniausiai su sąlygos atspalviu praeities veiksmui žymėti, pvz.: *Jeigu **būtumėt paspaudęs** (ne paspaustumėt) šį klavišą, būtų atsiradęs kitas langas.*



**Įsidėmėkite sangražinių ir nesangražinių formų vartojimą:**

Sangražinės formos netinka, kai veiksmas negali vykti savaime, pvz.: ***Parduodami** (ne Parsiduoda) nauji kompiuteriai. Tas žodis **linksniuojamas** (tą žodį galima išlinksniuoti) (ne linksniuojasi).*



**Atkreipkite dėmesį, kada tinka veikiamosios rūšies dalyviai, kada – neveikiamosios:**

1. Terminams ir pavadinimams sudaryti paprastai vartojamas neveikiamųjų dalyvių esamasis laikas, pvz.: ***Leidžiamoji** (ne Leidžiančioji) kryptis; **parengiamoji** (ne parengiančioji) doroklė.*

2. Savaiminei ypatybei reikšti vartojami veikiamosios rūšies būtojo kartinio laiko dalyviai, pvz.: **Padidėjusi** (ne *Padidinta*) paklausa.




---

**Pabraukite taisyklingą terminą.**

Įgaliojanti programa, įgaliojančioji programa, įgaliojami programa, įgaliojama programa;

ekrano skirianti geba, ekrano skiriamoji geba, ekrano skiriama geba, ekrano skiriančioji geba;

slepiamasis failas, slepiantis failas, slepiamas failas, slepiantysis failas;

jungianti linija, jungiamoji linija, jungiančioji linija, jungiama linija.




---

Tęstiniam nekartotiniam veiksmui reikšti nevertotini veiksmažodžiai su kartotinių veiksmą reiškiančiomis priesagomis *-inėti, -dinėti*, pvz.: **Įvesti** (ne *Įvedinėti*) kodą.




---

**Įsiminkite galūnes ir baigmenis:**

1. **Amplitudė** (ne *amplituda*); **elipsė** (ne *elipsis*); **popierius** (ne *popieris*); **radijas** (ne *radija*);

**Palyginkite:** lygiaverčiai normos variantai – daiktavardžiai *trukdis* ir *trukdys*.

2. Santykinių galūnės *-is* ir priesagos *-inis* būdvardžių vyriškosios giminės vienaskaitos naudininko forma *-iam*, o ne *-iui*, pvz.: **Belaidis tinklas** – **belaidžiam** (ne *belaidžiui*) tinklui; **kompiuterinis kodas** – **kompiuteriniam** (ne *kompiuteriniui*) kodui.



**Ištaisykite įvairias žodžių formų klaidas:**

1. Kai kompiuteriai sustatomi dvejomis eilėmis, atstumas tarp eilių turi būti mažesnis kaip 1,2 m.

.....

2. Belaidžiui ryšiui skirtas atskiras potinklis.

.....

3. Belaidžiui tinklui reikalinga ypatinga apsauga.

.....

4. Lentelėje numatyta įvedinėti šiuos duomenis.

.....

5. Konsultuojantieji kompiuterių specialistai gali atvykti ir į namus.

.....

6. Skubiai reaguosime įvykus menkiausiui gedimui.

.....

7. Kaip žymimas trečio lygio klavišas?

.....

8. Šis tinklalapis buvo sukurtas prieš devynis metus ir gyvuoja iki šiol.

.....

9. Bus daug patogiau klientams, kurie norės pasinaudoti firmos internetu su savo nešiojamais kompiuteriais.

.....

10. Informacinių technologijų darbo vietų priežiūra yra labiausiai efektyvus būdas įmonei užsitikrinti patikimą kompiuterinės įrangos veikimą.

.....  
.....

11. Abejų paketų pašto programose sutvarkytas lietuviškų laiškų siuntimas.

.....

12. Lietuviškai kompiuterijos santrumpos tariasi pagal lietuviškus raidžių pavadinimus.

.....

13. 1945 m. buvo sukurtas pirmas universalus kompiuteris „ENIAC“.

.....

14. Kompiuteriui sutaisyti reikės keletos dienų.

.....

15. Šie kopijuokliai pirkti prieš ketveris metus.

.....

16. Vėliau kalbės baigiamojo projekto vadovas lektorė Ona Onaitytė.

.....

17. Yra keleta pagrindinių klaidų, kurių reikia išvengti kuriant tinklalapius.

.....

18. Šia klaviatūra tekstas renkasi labai lengvai.

.....



## 1.4. Dažniausios informatikų kalbos sintaksės klaidos

### 1.4.1. Linksnų vartojimas



**Įsidėmėkite, kaip išvengti linksnų vartojimo klaidų:**

#### Vardininkas

1. Reikia dalies kilmininko, kai pasakomas neapibrėžtas daiktų kiekis ar daikto dalis, dažniausiai su veiksmažodžiais *atsirasti*, *atsitikti*, *kilti*, *daugėti*, *mažėti* ir pan., pvz.: *atsiranda virusų* (ne *virusai*).

2. Kreipiniui reikšti vartojamas šauksmininko linksnis, pvz.: *Dėstytojau* (ne *Dėstytojas*), *prašau paaiškinti šią elektroninę schemą*.

#### Kilmininkas

1. Lyginamajai kiekybei reikšti kilmininko linksnis nevertotinas, pvz.: *Temperatūra ne aukštesnė kaip (negu, nei) dvidešimt laipsnių* (ne *ne aukštesnė dvidešimties laipsnių*). *Vienoje eilutėje taškų turi būti ne mažiau kaip (negu, nei) (ne ne mažiau) 640*.

2. Įsidėmėtina, kad veiksmažodis *prieiti* reikalauja prielinksninės konstrukcijos arba kito linksnio, pvz.: *Priėjome prie išvados (išvadą; padarėme išvadą; nusprendėme)* (ne *Priėjome išvados*), *kad ši elektroninio pašto programa labai patogi*.

3. Reikia galininko linksnio, kai abstraktus dalykas neskaidomas, pvz.: *Didelę reikšmę* (ne *Didelės reikšmės*) *kompiuteriniam raštingumui turi įvairių mokyklinių užduočių atlikimas kompiuteriu*.

### Naudininkas

1. Veiksmažodis *atitikti* reikalauja galininko linksnio, pvz.: *Darbo apimtis atitinka **reikalavimus*** (ne *reikalavimams*). Bet: *neatitikti reikalavimų*.
2. Naudininkas su bendratimi nevertotinas apibūdinti dalykui, pasakytam daiktavardžiu, nereiškiančiu priemonės, pvz.: *Priimtas nutarimas **pirkti kompiuterius*** (*dėl kompiuterių pirkimo*) (ne *kompiuteriams pirkti*).
3. Veiksmažodinių daiktavardžių, turinčių priesagą *-imas* (*-ymas*) naudininkas netinka tikslui su paskirties atspalviu reikšti, pvz.: *Kompiuterį išvežėme **taisyti*** (ne *taisymui*). *Žaidimų kompiuteris* (ne *kompiuteris žaidimui*).
4. Tikslui reikšti su slinkties, siekimo reikšmės veiksmažodžiais tinka kilmininko linksnis, bendratis ar konstrukcija *į ką*, pvz.: *Studentai atvyko **konsultacijos*** (*konsultuotis; į konsultaciją*) (ne *konsultacijai*).

### Galininkas

1. Neapibrėžtam daiktų kiekiui ar daliai reikšti reikia dalies kilmininko, pvz.: *Programinės įrangos kūrėjai taip pat daro **klaidų*** (ne *klaidas*).
2. Veiksmažodis *atstovauti* reikalauja naudininko linksnio, pvz.: *Atstovauti kompiuterių **firmai*** (ne *firma*).
3. Paskirčiai reikšti reikia naudininko linksnio, pvz.: *Gerai programai **parašyti*** (ne *Parašyti gerą programą*) *reikia nemažai laiko*.

### Įnagininkas

1. Pilnį reiškiantys veiksmažodžiai su priešdėliu *pri-* reikalauja kilmininko linksnio, pvz.: *Kasetė pripildyta **rašalo*** (ne *rašalu*).

2. Įnagininko linksnis nevartojamas dvejetainio linksnio būdvardiškuoju dėmeniu, pvz.: *Tai kompiuterį daro **modernesnį** (ne modernesniu). Tokie specialistai dažnai tampa **neperspektyvūs** (ne neperspektyviais).*

## Vietininkas



**Atkreipkite dėmesį į dažniausiai pažeidžiamą linksnį ir stenkitės išvengti klaidų.**

1. Vietininkas netinka veiksmo, būsenos ypatybės reiškimosi ar veikimo sričiai reikšti, pvz.: *Ar ką supranti **apie kompiuterius** (ne kompiuteriuose)? Jis **prastai, menkai išmano informatiką** (ne silpnas informatikoje). Studentai klydo **rinkdami simbolius** (ne simbolių rinkime).*

2. Nevartojami verstiniai vietininkai *daugelyje atveju, daugumoje, eilėje atveju, esmėje, pagrinde, pilnumoje, principo, visumoje* ir pan. būdui reikšti, pvz.: **Daugeliu atveju (Dažniausiai; Paprastai)** (ne *Daugelyje atveju*) *ši programinė įranga turėtų būti iš anksto įdiegta kompiuteryje. Dažniausiai (Daugiausia; Paprastai)* (ne *Pagrinde*) *tik žaidimus žaidžiu šiuo kompiuteriu.*

3. Vietininko linksnis netinka būviui, būsenai, būdui, požymiui reikšti su žodžiais *apimtyje, būklėje, egzemplioriuje, etate, galioje, kalboje, kame, normoje, originale, pardavime, stadijoje, stovyje, sudėtyje, sumoje, tame, tame skaičiuje, tvarkoje, variante* ir pan., pvz.: **Koks čia reikalas (Kas čia yra; Kas čia nutiko)** (ne *Kame čia reikalas*), *kad ta lentelė vis pasirodo? Kompiuteriai jau **parduodami** (ne pardavime). Kompiuteris **veikia (tvarkingas)** (ne tvarkoje).*

4. Keistini verstiniai sustabarėję vietininkai *išdavoje, įtakoje, pasekmėje, pasėkoje, rezultate* ir pan. priešasčiai, pagrindui reikšti, pvz.: **Todėl, dėl to** (ne *To pasėkoje*) *pridarėme klaidų*.

5. Keistini ir sustabarėję laiko vietininkai *bėgyje, eigoje, laike, laikotarpyje*, pvz.: **Per metus** (ne *Metų bėgyje*) *kompiuterių virusų skaičius išaugo kelis kartus. Per 1–3 dienas* (ne *1–3 dienų laikotarpyje*) *sutaisome visų tipų nešiojamuosius kompiuterius*.

6. Netinka vietininkai *apimtyje, dešimtyje, sumoje* kiekiui reikšti, pvz.: **Iš viso** (ne *Bendroje sumoje*) *spausdintuvas kainavo tik 250 litų*.

7. Netinka vietininkas išskirčiai ir paskirčiai reikšti, pvz.: *Išsiunčiau penkiolika laiškų, tarp jų (kartu)* (ne *tame skaičiuje*) *ir tau*.

#### 1.4.2. Prielinksniai, polinksniai ir polinksnių reikšme vartojami žodžiai



Atkreipkite dėmesį į prielinksnių *ant, apie, dėl, į, pagal, pas, per, po, prie, prieš, pro, su, už, virš* vartojimą ir jų būdingiausias klaidas:

1. Prielinksnis *ant* dažniausiai vartojamas vietai žymėti, kai pabrėžiamas daikto viršus ar liečiamasis paviršius, pvz.: *Padėk spausdintuvą ant stalo. Kavą išliejo ant klaviatūros*. Taip pat objektui reikšti su neigiamos reikšmės veiksmažodžiais (*pykti ant studentų*), veiksmo atlikimo būdui žymėti, kai yra vietos ar paviršiaus reikšmė, kryptiniai aukštyn arba žemyn reikšti. Visais kitais atvejais prielinksnis *ant* yra taisomas, pvz.:

*Kai prie kompiuterio prijungiu atmintuką, **darbalaukyje** (ne ant darbalaukio) atsiranda piktograma.*

*Taupyti pinigus **kompiuteriui** (ne ant kompiuterio).*

***Artimiausiomis dienomis (Po keleto dienų; Netrukus)** (ne Ant dienų) įsigysime naują kompiuterį.*

*Nuotraukos **dešimt ir penkiolika (dešimt iš penkiolikos)** (ne dešimt ant penkiolikos).*

2. Prielinksnis *apie* nevertotinas objektui reikšti su kai kuriais veiksmažodžiais (*domėtis, ginčytis, rūpintis, skųstis* ir pan.), pvz.: *Aš labai domiuosi **antivirusinėmis programomis** (ne apie antivirusines programas).*

Prielinksnis *apie (ką)* nevertotinas požymiui reikšti su daiktavardžiais *derybos, įstatymas, nutarimas, projektas, sutartis* ir pan., pvz.: *Nutarimas **dėl datos rašymo** (ne apie datos rašymą).*

3. Prielinksnis *dėl* nevertotinas paskirčiai reikšti, pvz.: *Skyrė pinigų **kompiuterių klasei įrengti** (ne dėl kompiuterių klasės įrengimo).*

4. Prielinksnis *į* nevertotinas laiko tarpui reikšti, pvz.: *Kartą **per** (ne į) dieną parašau apie 20 elektroninių laiškų.*

5. Prielinksnis *pagal* netinka informacijos šaltiniui nusakyti, pvz.: ***Man rodos (Mano nuomone; Mano manymu; Mano supratimu)** (ne Pagal mane), J. Gutenbergas išrado spausdinimo mašiną.*



**Dažnai klystama vartojant prielinksniį *pas*. Įsidėmėkite, kaip išvengti klaidų.**

6. Prielinksnis *pas* nevertotinas turėjimo, priklausymo, nuosavybės reikšme, pvz.: ***Mano kompiuteryje*** (ne *Pas mane kompiuteryje*) ***atsirado virusų***. ***Ar turite klausimų (norite paklausti)*** (ne *Ar pas jus yra klausimų*)?

Šis prielinksnis taip pat netinka objektui reikšti, ypač su kreipimosi, gavimo, įsigijimo reikšmės veiksmažodžiais, pvz.: ***Kreiptis į*** (ne *pas*) ***duomenų bazės administratorių***. ***Iš ko (Iš kur)*** (ne *Pas ką*) ***gavai tą spausdintuvą?***

Prielinksnis *pas* netinka santykiui su savimi nusakyti, pvz.: ***Dabar savo kompiuteriuose*** (ne *pas save*) ***surinkite slaptažodį***.

7. Prielinksnis *per* (*ką*) netinka būdai reikšti, pvz.: ***Šiuos žodžius rašykite su brūkšneliu*** (ne *per brūkšnelį*).

8. Prielinksnis *po* (*kuo*) netinka būviui reikšti, pvz.: ***Įrenginys su įtampa (Įrenginyje yra įtampa)*** (ne *po įtampa*).

9. Prielinksnis *prie* nevertotinas įvairioms veiksmo sąlygoms reikšti, pvz.: ***Šių įrenginių negalima naudoti aukštoje temperatūroje (esant aukštai temperatūrai; kai (jei) temperatūra aukšta)*** (ne *prie aukštos temperatūros*). ***Tokiomis aplinkybėmis*** (ne *Prie tokių aplinkybių kompiuterį būtina išjungti*).

Netinka verstinė konstrukcija *prie ko*, pvz.: ***Procesorius čia niekuo dėtas*** (ne *ne prie ko*).

10. Prielinksnis *prieš* netinka veiksmo objektui ar požymiui reikšti daugelyje pasakymų: ***gintis nuo ko*** (ne *prieš ką*), ***atsiskaityti kam*** (ne *prieš ką*), ***atsparus kam*** (ne *prieš ką*) ir pan., pvz.: ***Apsauga nuo kompiuterių virusų*** (ne *prieš kompiuterių virusus*).

11. Tarpinei priemonei reikšti reikalingas prielinksnis *per*, o ne *pro*, pvz.: ***Žiūrėti filmą per*** (ne *pro*) ***kompiuterį***. ***Kalbėti per (į)*** (ne *pro*) ***mikrofoną***.

12. Prielinksnio *su* ir abstrakčiųjų daiktavardžių su priesaga *-imas (-ymas)* konstrukcija netinka būdai reikšti, pvz.: ***Pirkau kompiuterį išsimokėtinai*** (ne *su išsimokėjimu*).

Prielinksnio *su* ir abstrakčiųjų daiktavardžių su priesaga *-imas (-ymas)* konstrukcija taip pat nevertotina ir vidiniam požymiui nusakyti, pvz.: ***Patikslintoji paieška*** (ne *Paieška su patikslinimu*). ***Atidaryta erdvi, geriau suplanuota*** (ne *su geresniu išplanavimu*) ***kompiuterių klasė***.




---

**Tinkamesnis įnagininko linksnis be prielinksnio priemonei reikšti, pvz.: *Rinkti tekstą kompiuteriu*.**

13. Prielinksnis *už* netinka nusakant darbo priemonę, pvz.: ***Jis daug metų stovėjo prie*** (ne *už*) ***valdymo pulto***.

Prielinksnis *už* nevertotinas laiko tarpui nusakyti, per kurį kas padaroma, įvyksta, pvz.: ***Kompiuterių klasės birželio mėnesio nuompinigiai*** (ne *nuompinigiai už birželio mėnesį*).

14. Prielinksnis *virš* nevertotinas perviršiui reikšti, pvz.: ***Per mėnesį pardavėme daugiau kaip (negu; nei) 50*** (ne *virš 50*) ***kompiuterių***.



Atkreipkite dėmesį į netaisyklingą polinksnio *dėka* vartojimą, taip pat – į polinksnių reikšme vartojamus žodžius:

1. Polinksnis *dėka* netinka priešasčiai, būdui, taip pat – priemonei nusakyti, pvz.: ***Dėl informacinių technologijų*** (ne *Informacinių technologijų dėka*) *mūsų gyvenimas pagerėjo. Dirbti kompiuteriu pasidarė lengviau naudojantis optine pele ((su) optine pele; dėl optinės pelės)* (ne *optinės pelės dėka*).

Priešasčiai reikšti, kai nusakoma bloga baigtis ar nepalanki būseną polinksnis *dėka* nevartotinas, pvz.: ***Per žaidimus (Dėl žaidimų)*** (ne *Žaidimų dėka*) *atsirado kompiuterių virusas*.

2. Polinksnio reikšme nevartotini žodžiai *atgal, būdu, laikotarpiu, laiku, metu, pagalba, sąskaita* ir pan., pvz.: ***Prieš penkerius metus*** (ne *Penkerius metus atgal*) *tokių naujovių dar nebuvo. Duomenys pateikti diagramomis (diagramose)* (ne *diagramų būdu*).



Ypač reikia atkreipti dėmesį į polinksnio reikšme vartojamą daiktavardį *pagalba*.

Veiksmo atlikimo priemonei nusakyti *pagalba* nevartojamas, pvz.: ***Šia programa*** (ne *Šios programos pagalba*) *maketuoti gali ir jaunesniojo amžiaus vaikai*.

Taip pat įsidėmėkite: ***klavišais*** (ne *klavišų pagalba*); ***kompiuteriu*** (ne *kompiuterio pagalba*) ir pan.



1. Pagalvokite, ar taisyklingi pasakymai: ***naršyti internetą, naršyti internete, naršyti po internetą***. Atsakymą pagrįskite pavyzdžiais.



2. **Ištaisykite linksnių, prielinksnių, polinksnių vartojimo ir kitas kalbos klaidas.**

1. Ekranų įstrižainė turi būti ne mažesnė 31 cm, o simbolių aukštis ekrane – ne mažesnis 3,8 mm.

2. Kompiuterio klaviatūra pritaikoma visų dabartinės lietuvių kalbos abėcėlės ženklų įvedimui.

3. Buvo sukurta *Informacinių sistemų technologijų studijų* programos reklaminė svetainė, kuri atstovaus šią studijų programą internete.

4. Į kiekvieną paketą įeina visų rūšių šablonai dviejuose pavidaluose.

5. Šias žinias pritaikiau tinklo saugumo užtikrinimui.

6. Šis paketas turi komandinės eilutės priemones tinklo kompiuterių resursų peržiūrėjimui.

7. Programa skirta skaitmeninių nuotraukų redagavimui, maketavimui.

.....

8. Jis gerai nusimano algoritmuose.

.....

9. Didžiųjų raidžių keitimo komandoje kilo sunkumų.

.....

10. Pabaigai apibendrinsiu rezultatus.

.....

11. Dėstytojas, norėčiau egzaminą laikyti vėliau.

.....

12. Pas tave naujas kompiuteris?

.....

13. Domėjausi apie operacinės sistemos sąlygas.

.....

14. Kitą kartą reikės būti atidesniais renkantis kompiuterį.

.....

15. Kompiuteris atitinka techniniams reikalavimams.

.....

16. Modemas, jungiantis kompiuterį prie tinklo pro kabelinės televizijos kabelį, vadinamas kabeliniu modemu.

.....

17. Dėka valdomų komutatorių mes galime paskirstyti vartotojų srautą.

.....

18. Pasirinkta kopijuoti ne programinės įrangos pagalba.

.....

19. Kiekviena internetinė svetainė turi savo meniu valdymo programą, kurios pagalba valdoma pati svetainė.

.....

.....

.....

20. Nepalikti be priežiūros įjungtus elektros prietaisus.

.....

21. Kelių klavišų paspaudimo dėka galite įsigyti patinkantį daiktą.

.....

22. Šiuo metu galima rasti apie pusantro šimto lietuviškų svetainių, kurių adresuose yra raidės su diakritiniais ženklais.

.....

.....

.....

23. Kilobitas daugumoje vartojamas duomenų perdavimo spartos matavimui.

.....

### 1.4.3. Veiksmažodžių formos (dalyviai, padalyviai, pUSDalyviai)



**Dažnai netaisyklingai pavartojami dalyviai, padalyviai ir pUSDalyviai.**

**Atkreipkite dėmesį į šių veiksmažodžių formų vartoseną:**

1. Veikiamasis būtojo laiko dalyvis nevartotinas kartu su tarinio veiksmu vykstančiam ar vėlesniam veiksmui reikšti, pvz.: *Informatikos varžybas laimėjo mūsų komanda ir iškovojo* (ne *iškovojusi*) *kelialapį į finalą*.

2. Netaisyklingas padalyvio vartojimas vietoj pUSDalyvio, pvz.: *Nepridarykite klaidų rašydami* (ne *rašant*) *algoritmus*. *Nedelsdamas* (ne *Nedelsiant*) *paiškind logines operacijas, dėsnius ir savybes*.

Taip pat padalyvio nevartokite tikslui ir paskirčiai reikšti. Dažniausiai padalyvis keičiamas bendraties konstrukcija, pvz.: *Darbuotojams kompiuteris būtinas schemoms braižyti* (ne *braižant schemas*).

3. PUSDalyvis netinka, jei šalutinis veiksmas nors vienu momentu nesutampa su pagrindiniu veiksmu, pvz.: *Atvyko specialistas ir paiškind* (ne *paiškindamas*) *susidariusią padėtį*.

### 1.4.4. Sakinio dalių ir sakinių jungimas



**Nedarykite sakinio dalių ir sakinių jungimo klaidų:**

1. Konstrukcijos *jei(gu) + bendratis, jei(gu) + padalyvis* nevartotinos sąlygai reikšti, pvz.: **Atvirai kalbant** (ne *Jeigu kalbėti atvirai*), *kiberfobijos terminas man negirdėtas. Jei sukurtume (Jei sukursime)* (ne *Jeį sukūrus*) *gerą svetainę, tai pusė darbo bus padaryta.*
  
2. Konstrukcijos *kad + bendratis; kad + padalyvis* nevartotinos tikslui ar priežasčiai nusakyti, pvz.: **Logotipui parengti** (ne *Kad parengti šį logotipą*), *reikia nemažai laiko. Ką reikia daryti, kad padidėtų (būtų padidinta) duomenų perdavimo sparta* (ne *kad padidinus duomenų perdavimo spartą*)?
  
3. Konstrukcija *(su) tikslu + bendratis* neteiktina tikslui reikšti, pvz.: *Atliksime šiuos veiksmus norėdami patikrinti (kad patikrintume)* (ne *su tikslu patikrinti*) *programą.*
  
4. Konstrukcija *vietoj to, kad + bendratis* ar *padalyvis* neteiktina nuolaidai reikšti, pvz.: **Užuot įrašęs** (ne *Vietoj to, kad įrašyti*) *naują programą, jis paliko senąją.*
  
5. Konstrukcija *kaip ne keista* netinka nuolaidai reikšti, pvz.: **Keista (Nors ir labai keista)** (ne *Kaip ne keista*), *bet programą jau patikrino ir įvertino.*
  
6. Netinkami pasakymai *kas dėl, kas link, kas liečia*, pvz.: **O dėl naujos programos, tai man ji nepatinka (O nauja programa man nepatinka)** (ne *Kas dėl naujos programos, tai man ji nepatinka*). **Išsiaiškinkime apie tinklo plokštes** (ne *Kas liečia tinklo plokštes*).



**Ištaisykite netaisyklingai pavartotas bendratis bei padalyvio konstrukcijas.**

1. Kad patikrinti tinklalapius, reikia naudotis šiomis naršyklėmis.

.....  
.....

2. Kad pasinaudoti tokiomis paslaugomis, tereikia turėti kompiuterį ir prieigą prie interneto.

.....  
.....

3. Jeigu kalbėti apie privalumus, juo naudotis visai nesudėtinga.

.....

4. Vietoj to, kad sutaupius, pasirinkome daug brangesnį kabelį.

.....

5. Verčiant programinę įrangą iš anglų kalbos, atkreipkite dėmesį į tai, kad joje *abonentas* ir *naudotojas* vadinami tuo pačiu žodžiu.

.....  
.....

6. Pasirinkus norimą prekę iš prekių sąrašo, apačioje įveskite savo vardą ir telefoną.

.....

### 1.4.5. Žodžių tvarka



---

**Atkreipkite dėmesį į žodžių tvarką:**

1. Pažyminys rašomas prieš pažymimąjį žodį, pvz.: *Lazerinis ryšys* (ne *Ryšys lazerinis*); *loginė klaida* (ne *klaida loginė*); *kabelinis modemas* (ne *modemas kabelinis*).
2. Tekste kelintinis skaitvardis turi eiti prieš pažymimąjį žodį, pvz.: *1-ame ir 2-ame prieduose...* (ne *Prieduose 1 ir 2...*), *4-oje lentelėje...* (ne *Lentelėje 4...*).

## 2. RAŠYTINIS INFORMATIKŲ TEKSTAS

### 2.1. Santrumpos, sutrumpinimai ir kiti ženklai



**Santrumpa** – sudėtinio pavadinimo ar (retkarčiais) atskiro žodžio sutrumpintas žymėjimas rašte ir šnekoje, pvz.:

AM – amplitudės moduliavimas;

DB – duomenų bazė;

IKT – informacinės ir komunikacinės technologijos;

OA – operatyvioji atmintis;

tab – tabuliavimo klavišas.

**Nesisteminių duomenų matavimo vienetų santrumpos:**

b – bitas;

EB – eksabaitas;

Kb – kilobitas;

MB – megabaitas ir pan.



**Kompiuterijos terminijoje gausu anglišku santrumpų. Kur įmanoma, vietoje anglišku terminų santrumpų reikia vartoti lietuviškus terminus ir / arba lietuviškas santrumpas:**

ALU – aritmetinis loginis įtaisas, ALI;

RAM – operatyvioji atmintis, OA;

ISP – interneto paslaugų teikėjas;

CD – kompaktinis diskas.

Po santrumpos taškas nededamas.



Tekste pirmą kartą apibūdinant sąvoką, reikia parašyti visą pavadinimą, skliaustuose – santrumpą, kurią vėliau galima minėti likusiame tekste, pvz.: *Operatyvioji atmintis (OA) – tai atmintis, į kurios kiekvieną adresą gali tiesiogiai kreiptis procesorius. Į OA įkeliamos reikiamos programos iš disko.*



**Sutrumpinimas** – žodžio ar žodžių junginio sutrumpintas žymėjimas rašte, pvz.: komp. – kompiuterija, vnt. – vienetas, f-ja – funkcija.



Įsidėmėtina, kad terminas *elektroninis paštas* trumpinamas keliais būdais: el. paštas, el. p., e. paštas ir e. p. Svarbu netrumpinti rašant brūkšnelį (jokiu būdu ne *e-paštas*), nes tai anglų kalbai būdinga rašyba. Palyginkite kitus su būdvardžiu *elektroninis* vartojamus trumpinimo pavyzdžius: *e. bankas, e. parašas*.



Žodis *lentelė* netrumpinamas nei lentelės antraštėje, nei nuorodose į lentelę. Lentelės numeris rašomas pradžioje, pvz.: *2 lentelė; žr. 4 lentelę*.



Piniginių vienetų trumpiniai rašomi be taško – Lt (litas), ct (centas).



Atkreipkite dėmesį, koku šriftu spausdinami dydžių simboliai, o koku – matavimo vienetų simboliai:

**Dydžių simboliai** tekste spausdinami pasviruoju šriftu, pvz.:  $I$  – elektros srovės stipris,  $t$  – laikas.



**Kompiuterijoje dažnai įvardijami tokie dydžiai kaip *talpa, sparta, garsis*, tačiau simbolių jie neturi.**

**Matavimo vienetų** simboliai spausdinami stačiuoju šriftu, pvz.: A – amperas, W – watas, Hz – hercas, kHz – kilohercas, MHz megahercas, s – sekundė, fs – femtosekundė, cm – centimetras, mm – milimetras, pt – punktas ir t. t.



**Matavimo vienetų simboliai rašomi po skaičiaus, pvz.: 400 MHz, 500 GB, 2,5 mm ir pan.**



**Tarp skaitinės vertės ir vieneto simbolio reikia palikti tarpelį.**



**Yra specifinių informacijos kiekio vienetų, pvz., bitas (b), baitas (B).** Plg. dar keletą išvestinių nesisteminių atminties ir duomenų kiekio matavimo vienetų:

kilobaitas  $1 \text{ KB} = 1024 \text{ B} = 2^{10} \text{ B}$

megabaitas  $1 \text{ MB} = 1024 \times 1024 \text{ B} = 2^{20} \text{ B}$

gigabaitas  $1 \text{ GB} = 1024 \times 1024 \times 1024 \text{ B} = 2^{30} \text{ B}$

Raides K, M, G galima vartoti kaip daugiklius ir atminties kieki užrašyti taip: 25 K baitai, 2 M baitai, 50 G baitų.



**Įsidėmėtina, kad bitai, kilobitai, megabitai per sekundę turėtų būti žymimi su pasviruoju brūkšniu (ne bps, Kbps, Mbps, kaip rašo amerikiečiai), pvz.: 1005 b/s, 33,6 Kb/s.**

Colis, nesisteminis ilgio vienetas, paprastai vartojamas JAV, lietuvių kalboje žymens neturi (anglų kalboje vartojamas ženklas ", panašus į kabutes). Spausdintuvo, spaudinio, ekrano ir jo rodomo vaizdo kokybės mato *taškai colyje* trumpinys – tašk./colyje, pvz.: Lazeriniai spausdintuvai spausdina 300, 600, 1200 tašk./colyje.



**Yra matavimo vienetų, kurie santrumpų neturi, pvz., bodas, duomenų persiuntimo spartos matavimo vienetas.**



**Atkreipkite dėmesį į skaičių rašymą:**

**Skaitmenimis užrašomi skaičiai spausdinami stačiuoju šriftu, pvz.: 256; 2,35; 3/4.**

Daugiaženklis arabiškus skaitmenis patogų suskirstyti klasėmis (tarp skaičių klasių reikia palikti tarpelį), pvz.: 25 000, 455 222. Paprastosios trupmenos rašomos be tarpo, pvz.: 1/6, 5/7. Jei paprastojoje trupmenoje yra sveika dalis, ji skiriama tarpu, pvz.: 5 1/3. Jei skaičius yra dešimtainė trupmena, tarp sveikosios ir trupmeninės dalies tarpo nereikia, pvz.: 0,38.

Jei tekste pateikiami skaičiai turi matavimo vienetą, skaičiai rašomi skaitmenimis (25 GB), jei neturi – žodžiais, pvz.: *Nusipirkome du naujus spausdintuvus*. Moksliniuose ir dalykiniuose tekstuose skaičius, didesnius kaip dešimt, reikia rašyti skaitmenimis.



**Formulėse daugybos ženklas žymimas kryžiu (×). Netinka raidė x arba taškas. Daugybos ženklą galima surinkti *Alt + 0215* kombinacija.**

## 2.2. Kalba elektroninėje terpėje

### 2.2.1. Brūkšnys



**Atkreipkite dėmesį, kada vartoti brūkšnį, kada – brūkšnelį:**

1. **Brūkšnys** paprastai vartojamas kaip skyrybos ženklas, pvz.: *Baitas – tai informacijos matavimo vienetas, kurį sudaro aštuoni bitai.*
2. Brūkšnys taip pat rašomas tarp dviejų ar daugiau žodžių ar skaitmenų, žyminčių daiktų bei reiškinių vietos, laiko, kiekio, eilės ribas, pvz.: *150–170 ženklų per minutę. Monitoriaus ekrano vidurys turi būti akių lygyje, maždaug 50–60 cm nuotoliu. Gaunamų duomenų sparta yra apie 10–36 Mb/s, išsiunčiamų – apie 2–10 Mb/s.* Taip pat palyginkime kompiuterijos terminą: *kliento–serverio architektūra.*



**Įsidėmėtina, kad tekste brūkšnį reikia atskirti tarpais iš abiejų pusių, o tarp intervalo ribas nusakančių skaitmenų ar žodžių brūkšnys rašomas be jokių tarpelių.**



**Brūkšnį galima surinkti klaviatūra: *Alt + 0150***

### 2.2.2. Brūkšnelis

1. **Brūkšneliu** jungiami du sintaksiškai lygiaverčiai terminai, kartu reiškiantys vieną dalyką ar ypatybę, pvz.:

*optinė-mechaninė pelė;*

*dvejetainis-dešimtainis kodas;*

*aritmetinis-loginis įtaisas;*

2. Brūkšnelis nerašomas tarp sintaksiškai lygiaverčių, bet reiškiančių skirtingus dalykus žodžių, pvz.: *informacinės ir komunikacinės* (ne *informacinės-komunikacinės*) *technologijos*.

3. Brūkšnelio nereikia ir tarp sintaksiškai nelygiaverčių žodžių, kurių vienas yra siauresnės reikšmės, patikslina, papildo kitą, pvz. *įterptieji pakopiniai* (ne *įterptieji-pakopiniai*) *stiliai*; *įmonė rėmėja* (ne *įmonė-rėmėja*).

4. Brūkšnelis rašomas jungiant prie arabiškų skaitmenų antrąjį sudurtinio žodžio dėmenį, pvz.: *60-tūkstantasis*, prie arabiško skaitmens pridodant kelintinio skaitvardžio galūnę, pvz.: *2-oji laiko juosta*, *5-as kanalas* ir pan.

5. Brūkšnelis taip pat vartojamas tarp numerius žyminčių skaitmenų ar raidžių grupių, simboliniuose pavadinimuose, pvz.: *UTF-8 kodavimas*, *elektroninė skaičiavimo mašina ATE-80*, *LG W2261V-PF* ir pan.



**Brūkšnelis visuomet rašomas nepaliekant tarpų.**

### 2.2.3. Pasvirasis brūkšnys

1. **Pasvirasis brūkšnys** paprastai vartojamas tam tikrai alternatyvai žymėti (atitinka jungtuką *arba*), pvz.: Tel. / faks. 211 33 44; vaizdo adapteris / vaizdo siejiklis.

Tokiu atveju vartojant pasvirąjį brūkšnį tarp žodžių ar jų sutrumpinimų abipus brūkšnio paliekami tarpai.

2. Pasvirasis brūkšnys vartojamas nurodant kokio nors fizinio dydžio santykį su pasirinktos vienetų sistemos dydžiais, pvz.: Šiuolaikinių tinklo kortų mažiausia duomenų informacijos perdavimo sparta – 10 Mb/s; spausdinimo sparta – 22 psl./min.

3. Pasviruoju brūkšniu atskiriama tam tikra informacijos dalis dokumentų indeksuose, kompiuterių programose, bibliografiniuose aprašuose, pvz.: HTML/CSS formato dokumentai, MS Word 97/2000/XP.

4. Nurodant standartus taip pat vartojami pasvirieji brūkšniai: ISO/IEC 9995 (tarptautinis klaviatūrų standartas).

5. Rašant interneto adresą, rašomi vienas šalia kito du pasvirieji brūkšniai, pvz.: <http://www.vlkk.lt>; <http://www.likit.lt>

### 2.2.4. Kabutės



**Labai svarbu lietuviškame tekste vartoti lietuviškas kabutes. Atkreipkite dėmesį į jų vartojimą:**

**Lietuviškos kabutės:** atidaromosios kabutės – apačioje devynetukai, uždaromosios – viršuje šešetukai: „abc“.

Kompiuterijos srityje gausu įvairių simbolinių vardų (pvz., programų pavadinimų), kuriuos reikia išskirti kabutėmis arba kitu šriftu, paprastai – pasviruoju, pvz.: Naršyklė „Opera“ (Naršyklė *Opera*); pokalbių programa „ICQ“ (pokalbių programa *ICQ*); „Java“ kalba (*Java* kalba).



**Lietuviškas kabutes galima surinkti klaviatūra: *Alt* + *0132* (ataromosios kabutės) ir *Alt* + *0147* (uždaromosios kabutės).**



**Prisiminkite, kaip atrodo lietuviškos kabutės. Pasidomėkite, kaip kabutės rašomos vokiečių, anglų, rusų, prancūzų, latvių kalbose. Pateikite po pavyzdį.**

.....

.....

.....

.....

.....

### 2.2.5. Tarpai



**Dažnai kyla klausimų, kada palikti tarpą, kada – ne. Atkreipkite į tai dėmesį:**

1. Po daugelio skyrybos ženklų paliekamas tarpas, po žodžio prieš skyrybos ženklą – ne.

2. Tarpai paliekami tarp sutrumpinimų su taškais, taip pat – tarp sutrumpinimų ir kito žodžio, pvz.: t. y., š. M. sausio 1 d., lekt. A. Onaitytė.

3. Tarpus reikia palikti tarp skaičiaus ir mato, dydžio ir pan. Simbolių bei sutrumpinimų: 400 MHz, 5 min., 2014 m.

4. Įsidėmėtina, kad rašant procento ženklą, žymint Celsijaus temperatūrą, tarp skaičiaus ir ženklo reikia palikti tarpą: 55 %, 100 %, 15 °C. Žymint plokščiojo kampo vienetus (laipsnius, minutes, sekundes) tarpai tarp skaičiaus ir vieneto simbolio nepaliekami, pvz.: 90°, 360° ir pan.



Kai norima, kad tekstas išliktų vienoje eilutėje, reikia paspausti *Lyg2 + Vald + Tarpo* klavišus. Pavyzdžiui, kad vardo raidė ir pavardė neatsidurtų skirtingose eilutėse, reikia padaryti nekeliamą tarpą.

## 2.2.6. Datos ir laiko rašymo būdai



Įsidėmėkite datos ir laiko rašymo būdus:

2014 m. gegužės 4 d.

2014-05-04

2014 05 04

12 val. 40 min.

12.40 val.

12.40

12 val. 40 min. 15 s.

Tarptautinė žymėseną:

12 h 40 min

12 h 40 min 15 s





**Ištaisykite elektroninėje erdvėje pasitaikančias klaidas (įvairių simbolių žymėjimo, rašybos, skyrybos).**

1. Pirmosios skaičiavimo tarnybos Lietuvoje pradėtos steigti apie 1960m.

.....

2. Rankos sulenktos per alkūnes 90 ° kampu ir laisvai padėtos ant klaviatūros.

.....

3. Užfiksuota, kad internetu piko metu naudojasi iki 50% vartotojų.

.....

4. Dvibaitė koduotė – tai koduotė, kurioje vienas ženklas koduojamas dviem (arba vienu) baitais.

.....

5. Operacinėse sistemose Windows yra tuščiasis šriftas MS Shell Dlg.

.....

6. Kuo skiriasi magnetinis optinis diskas nuo kompaktinio disko?

.....

7. Iš esmės modulinė – programinė įranga yra sukurta iš pakartotinių dalių.

.....

8. Analizuojamame tinkle naudotojai gali pasirinkti tokios duomenų perdavimo spartos paslaugų teikimo planus: 128kb/s, 256 kbit/s, 512kbit/s arba 768 kbit/s.

9. Įvertinus naudotojų pasiskirstymą, vidutinė duomenų siuntimo iš interneto sparta -145kbps.

10. Žmogaus akis nebeskiria didesnio negu 72Hz kuriamo vaizdo.

11. Referato tema–“Asmeninių kompiuterių raida“.

12. Dėl kompiuterių priežiūros galite kreiptis nurodytu telefonu arba e-paštu.

### 3. APIBENDRINAMIEJI PRATIMAI



**1. Ištaisykite įvairias kalbos klaidas (leksikos, žodžių darybos, morfologijos, sintaksės), suredaguokite sakinius.**

1. Transeiveris – tai nedidelė dėžutė, tvirtinama tiesiai prie kabelio specialios jungties pagalba.

.....

2. Pas mane vakar buvo dingęs netas – nuo 23 val. Neveikė, ant ryto netikrinau.

.....

3. Mobilaus interneto vartotojų visame pasaulyje yra keliskart daugiau nei įprastojo, kompiuterinio. Vien Lietuvoje vapu naudojasi 1000 000 gyventojų.

.....

.....

4. Bėda, pasirodo, buvo routeryje.

.....

5. Kolegijoje yra kompiuterių klasė su internetu, tad bet kada galima prisėsti ir pasitikrinti emailą.

.....

6. Kai gavau naują kompą, jis įjungiant pypsėdavo.

.....

7. Kaip pajungti internetą prie mobilaus telefono?

.....

8. Brolis užsidėjo pasvordą, užmiršo, tad negalime nustatinėti antivirusinės.

.....

9. Ar ant administratoriaus yra pasvordas?

.....

10. Adatiniai printeriai spausdinimui naudoja juostelę, per kurią adatų pagalba popieriaus lape spausdinamas vaizdas.

.....

.....

11. Lazeriniai printeriai labiausiai tinka ofisams, kur reikalingas greitis ir kokybė.

.....

12. Daugumoje routeriai jau turi savyje integruotą svičą.

.....

13. Pažeidus šiuos nuostatus, gausite baną.

.....

14. Išzipavau failus, bet jie kažkodėl tai neatsidarė.

.....

15. Nuotraukos skelbimą padaro žymiai pastabesniu.

.....

16. Specialios programos pagalba draugas nulaužė slaptažodį.

.....

17. Pas mane kartais printeris kreivai atspausdina lapus.

.....

18. Įrašius programas reikia jas apjungti.

.....

19. Aklės varža, kaip taisyklė, turi būti lygi kabelio impedansui.

.....

20. Yra galimybė nesunkiai plėsti tinklą, pajungiant naujus vartotojus ir naujus serverius pagal poreikius.

.....

.....

21. Kompiuterį pajungti reikalingas prailgintojas.

.....

22. Telefono aparatas, kuris yra namie arba ofise, yra sujungtas su telefonine stotimi varine vytos poros pagalba.

.....

.....

.....

23. Kad sukurti svetainę, reikia įdėti labai daug pastangų, nes pirmoje eilėje reikia apgalvoti keletą dalykų.

.....  
.....

24. Tinklo kortos pajungimui kompiuteryje reikia ją instaliuoti į laisvą PCI lizdą motininėje plokštėje ir paleisti naujų įrenginių instaliavimo vedlį.

.....  
.....

25. Dažnai perkant kompiuterinę įrangą Jūs gaunate kartu CD ar Floppy diską su tvarkyklėmis arba jas galima atsisiųsti iš Interneto svetainės.

.....  
.....

26. Darbo kompiuterių prijungimui su komutatoriais pasirinktas vytytų poros kabelis su sekančiomis charakteristikomis.

.....  
.....

27. Kabelio testeris testuoja vytytų porų kabelius, aptinka nutrūkusią grandinę, trumpą jungimą, sukeistas poras, sukryžiuotas poras ir išskirtas poras.

.....  
.....

28. Automatinis budėjimo režimo įsijungimas ir jungiklis prailgina baterijos naudojimo laiką.

.....

29. Pastoviai atsiranda nauji virusai, todėl programas reikia dažnai atnaujinti.

30. Daugelyje atvejų klaviatūros veikimo nustojimo priežastimi tampa išlieti gėrimai.

31. Kad aptarnauti visus vartotojus vietiniu tinklu, apskaičiavau, kad reikės trijų komutatorių su aštuoniais portais, vienos bevielės stotelės bei vieno maršrutizatoriaus.

32. Adresai gali būti užrašomi dvejetainėje, dešimtainėje, šešioliktainėje ar dešimtainėje su tašku sistemose.

33. Toneriai yra pakankamai pigūs, juos galima užpildyti.

34. Maršrutizatorius paketų antraštėse mato tik hostų adresus be VLAN numerių.

35. Firmos techninis skyrius yra pilnai aprūpintas technine įranga, kuri atitinka visiems greito ir kokybiško darbo reikalavimams.

36. Įsitikinimui, jog naujai įrengtas tinklas veikia be trukdžių, panaudotas fizinis testavimo būdas kabeliniu testeriu.

.....  
.....

37. Lentelės tarpusavyje yra sujungtos raktais tam, kad galėtų tarpusavyje susirišti, o raktai yra kuriami tam, kad lentelėse tarpusavyje susirištų reikiamais laukeliais, kurių pagalba jos bendrauja viena su kita.

.....  
.....  
.....

38. Kuriant tinklalapius jūs visada turite pagalvoti apie įvairius interneto naršyklių tipus ir kompiuterius, kuriuose lankytojai galbūt peržiūrinės trijose ar ketveriose populiariausiose interneto naršyklėse.

.....  
.....  
.....

39. Kad pratestuoti tinklalapį, reikia panaudoti taip vadinamą validatorių, kuris patikrina tinklalapį, patalpintą internete ir praneša apie esamas klaidas tinklalapyje.

.....  
.....

40. Šiame straipsnyje padiskutuosime detaliau, kaip galite paskaičiuoti IT projekto efektyvumą kaštų požiūriu.

.....



41. Norėdami identifikuoti kaštus pirmoje eilėje galite kreiptis pas savo tiekėją.

.....

42. EasyRecovery – tai programinis sprendimas, kurio pagalba saugiai atstatomi prarasti duomenys.

.....

43. Pasirašius kompiuterių priežiūros paslaugų sutartį pirmąjį mėnesį mūsų paslaugomis naudositės nemokamai, o sekančius du mėnesius mokėsite tik pusę mėnesinio mokesčio.

.....

.....

44. Praradus duomenis jų atstatymas brangiai kainuoja, užima daug laiko ir neduoda rezultatų.

.....

.....

45. Kaip bebūtų gaila, bet kartais yra sutinkamas realus kai kurių modelių nesuderinamumas, pavyzdžiui: motininių plokščių nesuderinamumas su kai kuriais kietų diskų ar video plokščių modeliais.

.....

.....

46. Teisingas video plokštės pasirinkimas ypatingai svarbus pradedant 17 colių monitoriais.

.....

47. Prieš matavimą rekomenduojama išjungti visas programas, įtakojančias kompiuterio spartą, tame tarpe – ugniasienę ir antivirusinę programą.

.....  
.....

48. Klaidingas kai kurių tvarkyklių versijų darbas gali privesti prie minties apie personalinio kompiuterio komponentų pakeitimą, o tuo tarpu dažnai pakanka pakeisti tvarkykles arba grįžti prie jau naudotų senesnių versijų

.....  
.....

49. Įmonė teikia duomenų atstatymo paslaugą iš sekančių informacijos laikmenų: kietų diskų, flash atminčių, mobilių telefonų atminčių ir kt.

.....  
.....

**2. Suredaguokite sakinius. Atkreipkite dėmesį į įvairias elektroninėje erdvėje pasitaikančias rašybos, skyrybos klaidas, taip pat leksikos, žodžių sandaros, morfologijos, sintaksės ir stiliaus klaidas.**

1. Kabelis pakankamai lankstus (sulenkimo kampo skersmuo 2cm), tai padės pratiesti kabelį išilgai pastato sienų.

.....  
.....

2. Transformuojamų nešiojamų kompiuterių monitoriaus ekraną galima pasukti 180° kampu, nulenkiant prie klaviatūros.

.....  
.....

3. Įmonei reikalingas 1Gbps greičio vietinis tinklas, todėl reikėjo išsiaiškinti, kokių kategorijų kabeliai ir rozetės bei komutacinės panelės tiks įmonės tinklo modernizavimui.

.....  
.....  
.....

4. Baigiamojo projekto vadovas – lekt. G.Gintilaitė.

.....

5. Išbandykite mobilų internetą “Omni Connect“.

.....

6. Perrašykite atsisiųstą CAB failą į savo kišeninį kompiuterį ir atidarykite jį File Explorer pagalba.

.....

7. Reikia nusiplauti rankas, o įvykdžius litavimo darbus prieš tai neutralizuoti jas 1% acto rūgšties tirpalu.

.....

8. Atmintis turi būti ne mažiau 4MB, skiriamoji geba turi būti 1024x768.

.....

9. Visi šie pastatai stovi šalia vienas kito nedideliu atstumu (iki 20-30m), todėl šiuo atveju galima bus juos apjungti kabeliais.

.....  
.....

### 3. Ištaisykite klaidas.

#### Kompiuterinio tinklo pagalbinių medžiagų žiniaraštis

Pagalbinių medžiagų pavadinimas ir tipas	Matavimo vienetas	Kiekis	Vieneto kaina, lt	Bendra vertė,lt
Kabeliai UTP 5e	m.	500	0,50	250,00
Rozetės	vnt.	16	10,00	160,00
Viso:				410,00


#### Kompiuterinio tinklo montavimo darbų kaštai

Montavimo darbo pavadinimas	Matavimo vienetas	Kiekis	Darbo sąnaudos, (val.)	Tarifinis atlygis, (lt.)	Darbo užmokestis, (lt.)
Kabelio tiesimas	m.	200	4	9,20	36,8
RJ-45 sujungimas	vnt.	40	3	10	30
Antgaliukų uždėjimas	vnt.	42	2,5	7,00	17,5
Rozetės pastatymas	vnt	40	5	20	100
Kabelinių kopetėlių pastatymas	m.	62	6	20	120
Lovelių klojimas	m.	200	8	10.2	81,6
Viso:					385.9


**4. Ištaisykite įvairias kalbos klaidas ir suredaguokite tekstus.**

(1) Buvo parinktas pats optimaliausias kainos ir kokybės santykis. Šiame projekte tai buvo skiriama labai daug dėmesio. Kaip pavyzdys nebuvo pirktas brangus komutatorius, kuris kainuotų 5000 Lt, buvo pasitenkinta trejais paprastais D-link valdomais komutatoriais, taip pat buvo sutaupyta apie 4000 lt, kas dabartinaisiais laikais yra labai dideli pinigai.

.....

.....

.....

.....

.....

(2) Išsamiai buvo išanalizuoti brėžiniai, jų dėka tinklas buvo suprojektuotas optimaliausiu būdu, kad kuo mažiau tiesti kabelio. Arba didelėse erdvėse buvo nuspręsta pasitelkti bevielį ryšį. Taip buvo sutaupytas kabelis, taip klientų salė nebuvo užgriozdinta negražiais interjero elementais kaip rozetės ar loveliai.

(3) Svetainėje bus tokia skiltis kaip renginių archyvas, kur bus talpinami jau įvykę Šiaulių kolegijos renginiai. Ši svetainė bus unikali tuo, kad ji bus naudojama kaip mokomas projektas. Studentai studijuojantieji kolegijoje galės ją tobulinti ir išbaigti ją iki galo. Kolegijoje kaip tik ir yra dėstomi php ir mysql pagrindai, kurių pagalba ir buvo sukurta ši informacinių sistemų technologijų studijų programos reprezentacinė svetainė.

(4) Komutatorius – tai daugelį skirtingų jungčių turintis koncentratorius, galintis paskirstinėti duomenis reikiamiems tinklo segmentams. Koncentratorius ne tik stiprina signalą, bet ir nukreipia duomenis nurodyto gavėjo adresu. Komutatorius apjungia tinklo segmentus ar pačius tinklus. Tačiau jungiami tinklai turi būti vieno tipo. Jei 10 kompiuterių tinklas sujungtas koncentratoriaus pagalba, tai tinklo mazgo srautas sumažėja 10 kartų. Koncentratorių pakeitus į komutatorių, tinklo mazgo srautas lieka nepakitęs. Komutatoriaus dėka tinklo našumas padidėja dėl lygiagrečiai

apdorojamų srautų. Jei prie tinklo yra pajungtas serveris, srautas sumažėja, kai jam informaciją vienu metu siunčia keleta kompiuterių. Tuomet kiekvienas iš prievadų laukia savo perdavimo eilės.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(5) Blogas darbo vietos išplanavimas susijęs su neteisingu displėjaus aukščio arba vietos parinkimu. Daugumoje atvejų jie statomi per aukštai ir sąlygoja kaklo pečių ligų riziką. Jeigu displėjus pasukamas kitu kampu vartotoju atžvilgiu, tai vartotojas stebint ekraną priverstas pasukti viršutinę kūno dalį ir tai didina juosmens skausmų riziką. Neteisinga displėjų lokalizacija natūralios ir dirbtinės šviesos šaltinių atžvilgiu gali sukelti akinantį blizgesį bei atspindžius ir sąlygoti regos pakenkimus. Neteisingas klaviatūros ir pelės išdėstymas vartotojo atžvilgiu padidina riešo kanalo sindromo pasireiškimo riziką.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

## NAUDOTA IR REKOMENDUOJAMA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. *Anglų–lietuvių kalbų kompiuterijos terminų žodynėlis*, 2001. Sudarė V. Šidlauskas. Vilnius: IĮ „Petro ofsetas“.
2. Barzdžiukienė L. D., Celiešienė V., Kaulakienė A., 2005. *Baigiamasis studijų darbas. Kalbininkų patarimai: teorija ir tvarkyba*. Vilnius: Technika.
3. Celiešienė V., Džežulskienė J., 2009. *Profesinės kalbos pagrindai*. Kaunas: Technologija.
4. *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*, 2012. Vyr. redaktorius S. Keinys. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas.
5. Dagienė V., Grigas G., Jevsikova T., 2008. *Enciklopedinis kompiuterijos žodynas*. Vilnius: TEV.
6. Dagienė V., Grigas G., Jevsikova T., *Enciklopedinis kompiuterijos žodynas*. Prieiga internete: <http://ims.mii.lt/EK%C5%BD>.
7. *Informacinių sistemų technologijos studijų programos baigiamojo projekto rengimo metodiniai nurodymai*, 2011. Sudarė: E. Gulbinienė ir kt. Šiauliai: Šiaulių valstybinės kolegijos leidybos centras.
8. *Kalbos patarimai 1: Gramatinės formos ir jų vartojimas*, 2003. Sudarė R. Miliūnaitė. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.
9. *Kalbos patarimai 2 (1) Sintaksė: linksnių vartojimas*, 2003. Sudarė R. Miliūnaitė. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.
10. *Kalbos patarimai 2 (2) Sintaksė: prielinksnių ir polinksnių vartojimas*, 2003. Sudarė R. Miliūnaitė. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.



11. *Kalbos patarimai 2 (3) Sintaksė: įvairūs dalykai*, 2003. Sudarė R. Miliūnaitė. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.
12. *Kalbos patarimai 4 (1) Leksika: skolinių vartojimas*, 2013. Sudarė D. Mikulėnienė. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.
13. Kaulakienė A., Petrėtienė A., Rutkienė L., Žukienė R., 2008. *Kalbininkų patarimai studentams: teorija ir praktika*. Vilnius: Technika.
14. *Kompiuterinės leksikos frazynos*. Prieiga internete: <http://ims.mii.lt/frazynas/>.
15. Malakauskas A., 2009. *Mažasis lietuvių kalbos kirčiavimo žinynas*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
16. *Matematikos ir informatikos instituto lietuvių kalbos terminų bazė*. Prieiga internete: <http://terminynas.lt>
17. Paulauskas K. V., 2000. *Aiškinamasis kompiuterijos terminų santrumpų žodynas*. Kaunas: Technologija.
18. *Terminų bankas*. Prieiga internete: <http://terminai.vlkk.lt>.
19. *Valstybinė lietuvių kalbos komisija*. Prieiga internete: <http://www.vlkk.lt/>.
20. Žalkauskas V., 2005. *Šiuolaikinių kompiuterių programų ir tinklų žodynas*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.

**PRIEDAI**

**Sunkiau kirčiuojamų ir dažniau vartojamų kompiuterijos  
terminų sąrašas**

<b>Vienaskaitos vardininkas</b>	<b>Vienaskaitos įnagininkas</b>	<b>Vienaskaitos vietininkas</b>	<b>Daugiskaitos galininkas</b>
<b>A</b>			
abėcėlė (2)	abėcėlė	abėcėlėje	abėcėlės
aboneštas (2)	abonentų	abonentė	abonentus
administrātorius (1)	administrātoriumi	administrātoriuje	administrātorius
adresātas (2)	adresatų	adresatė	adresatus
algorĩtmas (2)	algoritmų	algoritmė	algoritmus
analògas (2)	analogų	analogė	analogus
añtraštė (1)	añtrašte	añtraštėje	añtraštes
aparātinė (1) (ĩranga)	aparātinė	aparātinėje	aparātinės
aparātūrā (2)	aparātūrā	aparātūroje	aparātūrās
apibrėžĩmas (2)	apibrėžimų	apibrėžimė	apibrėžimus
āplankas (3 <sup>b</sup> )	āplanku	āplankė	āplankus
apostrofās (2)	apostrofų	apostrofė	apostrofus
archĩvas (2)	archyvų	archyvė	archyvus
argumeñtas (2)	argumentų	argumentė	argumentus
aseñbleris (1)	aseñbleriu	aseñbleryje	aseñblerius
asmėnvardis (1)	asmėnvardžiu	asmėnvardyje	asmėnvardžius
atmintũkas (2)	atmintukų	atmintukė	atmintukus

<b>Vienaskaitos vardininkas</b>	<b>Vienaskaitos īnagininkas</b>	<b>Vienaskaitos vietininkas</b>	<b>Daugiskaitos galininkas</b>
atsakīklis (2)	atsakīkliū	atsakīklyje	atsakīkliūs
avārinē (1) (baigtis)	avārine	avārinēje	avārines
<b>B</b>			
bāzē (2)	bazē	bāzēje	bazēs
bāzinis (1) (āдресas)	bāziniu	bāzinīame	bāzinius
bendrovē (1)	bendrove	bendrovēje	bendroves
bītas (2)	bitū	bitē	bitūs
blōkas (2)	blokū	blokē	blokūs
braižytūvas (2)	braižytuvū	braižytuvē	braižytuvūs
brūkšnēlis (2)	brūkšneliū	brūkšnēlyje	brūkšneliūs
brūkšnīnis (2) (kōdas)	brūkšniniū	brūkšnīniame	brūkšniniūs
<b>C</b>			
centrīnis (2) (kompiūteris)	centriniū	centrīniame	centriniūs
cīklas (2)	ciklū	ciklē	ciklūs
citātā (2)	citātā	citātoje	citātās
cōlis (1)	cōliu	cōlyje	cōlius
<b>D</b>			
darbālaukis (1)	darbālaukiu	darbālaukyje	darbālaukius
dārbas (3)	dārbu	darbē	dārbus
delninūkas (2)	delninukū	delninukē	delninukūs
diagramā (2)	diagramā	diagrāmoje	diagramās

<b>Vienaskaitos vardininkas</b>	<b>Vienaskaitos īnagininkas</b>	<b>Vienaskaitos vietininkas</b>	<b>Daugiskaitos galininkas</b>
dialògas (2)	dialogù	dialogè	dialogùs
dìskas (2)	diskù	diskè	diskùs
diskēlis (2)	diskeliù	diskēlyje	diskeliùs
dokumeñtas (2)	dokumentù	dokumentè	dokumentùs
doròklè (2)	doroklè	doròklèje	doroklès
dvejetañnis (2) (skaičius)	dvejetainiù	dvejetañniamè	dvejetainiùs
dvibaĩtè (2) (koduòtè)	dvibaitè	dvibaĩtèje	dvibaitès
<b>E</b>			
efèktas (2)	efektù	efektè	efektùs
eigà (4)	eigà	eigojè	eigàs
eilē (4)	eilè	eilèje	eilès
eilùtè (2)	eilutè	eilùtèje	eilutès
ekrānas (2)	ekranù	ekranè	ekranùs
ekspòrtas (1)	ekspòrtu	ekspòrte	ekspòrtus
ekstranètas (2)	ekstranetù	ekstranetè	ekstranetùs
elektròninis (1) (pāštas)	elektròniniu	elektròniniame	elektròninius
elemeñtas (2)	elementù	elementè	elementùs
emuliātorius (1)	emuliātoriumi	emuliātorijuje	emuliātorius
erdvìnis (2) (gařsas)	erdviniù	erdvìniamè	erdviniùs
eternètas (2)	eternetù	eternetè	eternetùs
etikètè (2)	etiketè	etikètèje	etiketès

<b>Vienaskaitos vardininkas</b>	<b>Vienaskaitos īnagininkas</b>	<b>Vienaskaitos vietininkas</b>	<b>Daugiskaitos galininkas</b>
<b>F</b>			
fāksas (2)	faksù	faksè	faksùs
fāksinis (1) (modèmas)	fāksiniu	fāksiniame	fāksinius
figūrā (2)	figūrā	figūroje	figūrās
fīltras (1)	fīltru	fīltre	fīltrus
fōnas (2)	fonù	fonè	fonùs
formātas (2)	formatù	formatè	formatùs
fragmeņtas (2)	fragmentù	fragmentè	fragmentùs
fūncinis (1) (klavišas)	fūnciniu	fūnciniame	fūncinius
<b>G, H</b>			
gāirē (1)	gāire	gāirėje	gāires
gavīklis (2)	gavikliù	gaviklyje	gavikliùs
gedīmas (2)	gedimù	gedimè	gedimùs
glodintūvas (2)	glodintuvù	glodintuvè	glodintuvùs
grāfas (2)	grafù	grafè	grafùs
grūpē (2)	grupè	grupėje	grupès
hipertēkstas (2)	hipertekstù	hipertekstè	hipertekstùs
<b>I (Ī)</b>			
ideogramā (2)	ideogramā	ideogrāmoje	ideogramās
īdētīnis (2) (sārašas)	īdētiniù	īdētīniame	īdētiniùs
ieškỹklē (2)	ieškyklè	ieškỹklėje	ieškyklès
impōrtas (1)	impōrtu	impōrte	impōrtus

<b>Vienaskaitos vardininkas</b>	<b>Vienaskaitos īnagininkas</b>	<b>Vienaskaitos vietininkas</b>	<b>Daugiskaitos galininkas</b>
impūlsas (1)	impūlsu	impūlse	impūlsus
impūlsinis (1) (signālas)	impūlsiniu	impūlsiniame	impūlsinius
informācinis (1) (lāngas)	informācinius	informāciniame	informācinius
iniciālas (2)	inicialū	inicialē	inicialūs
internāutas (1)	internāutu	internāute	internāutus
internētas (2)	internetū	internetē	internetūs
internētinis (1) (žaidīmas)	internētiniu	internētiniame	internētinius
intervālas (2)	intervalū	intervalē	intervalūs
intranētas (2)	intranetū	intranetē	intranetūs
inžiniērius (2)	inžiniēriumi	inžiniēriuje	inžinieriūs
iškarpinē (2)	iškarpinē	iškarpinēje	iškarpinēs
išorinē (2) (programā)	išorinē	išorinēje	išorinēs
īvairialypē (2) (tērpē)	īvairialypē	īvairialypēje	īvairialypēs
<b>J</b>			
jungtīs (3)	jungtimī	jungtyjē	jūngtis
júosta (1)	júosta	júostoje	júostas
júostinē (1) (diagramā)	júostine	júostinēje	júostines
jutīklinis (1) (ekrānas)	jutīkliniu	jutīkliniame	jutīklinius
jutīklis (2)	jutikliū	jutīklyje	jutikliūs

<b>Vienaskaitos vardininkas</b>	<b>Vienaskaitos īnagininkas</b>	<b>Vienaskaitos vietininkas</b>	<b>Daugiskaitos galininkas</b>
<b>K</b>			
kabelīnis (2) (modēmas)	kabeliniū	kabelīnīame	kabeliniūs
kabūtēs (2)	–	–	kabutēs
kādras (2)	kadrū	kadrē	kadrūs
kalbā (4)	kalbā	kalbojē	kalbās
kanālas (2)	kanalū	kanalē	kanalūs
kasētē (2)	kasetē	kasētēje	kasetēs
katalōgas (2)	katalogū	katalogē	katalogūs
katēgōrija (1)	katēgōrija	katēgōrijoje	katēgōrijas
kaūpas (4)	kaupū	kaupē	kaupūs
kaupīklis (2)	kaupikliūs	kaupīklyje	kaupikliūs
keitīklis (2)	keitikliū	keitīklyje	keitikliūs
kištūkinē (1) (jungtīs)	kištūkinē	kištūkinēje	kištūkines
klaidā (4)	klaidā	klaidojē	klaidās
klaviatūrā (2)	klaviatūrā	klaviatūrōje	klaviatūrās
klavišas (2)	klavišū	klavišē	klavišūs
kliēntas (2)	klientū	klientē	klientūs
kōdas (2)	kodū	kodē	kodūs
koduōtē (2)	koduotē	koduōtēje	koduotēs
kombinācinis (1) (klavišas)	kombināciniu	kombināciniame	kombinācinius
komentāras (2)	komentarū	komentārē	komentarūs
kompiutērija (1)	kompiutērija	kompiutērijoje	kompiutērijas
kompiuterīnis	kompiuteriniū	kompiuterīnīame	kompiuteriniūs



<b>Vienaskaitos vardininkas</b>	<b>Vienaskaitos īnagininkas</b>	<b>Vienaskaitos vietininkas</b>	<b>Daugiskaitos galininkas</b>
(2) (žaidīmas)			
komponeīntas (2)	komponentū	komponentē	komponentūs
kontrāstas (2)	kontrastū	kontrastē	kontrastūs
kōpija (1)	kōpija	kōpijoje	kōpijas
kortēlē(2)	kortelē	kortēlēje	kortelēs
kursyvas (2)	kursyvū	kursyvē	kursyvūs
<b>L</b>			
laidā (4)	laidā	laidojē	laidās
laidīnis (2) (ryšyš)	laidiniū	laidīniame	laidiniūs
laikmenā (3 <sup>b</sup> )	laikmenā	laikmenojē	laīkmenas
laiškīnē (2) (kokybē)	laiškinē	laiškīnēje	laiškinēs
lākštas (2)	lakštū	lakštē	lakštūs
langēlis (2)	langeliū	langēlyje	langeliūs
lāpas (2)	lapū	lapē	lapūs
laūkas (4)	laukū	laukē	laukūs
laužtinēs (2) (kabūtēs)	–	–	laužtinēs
lazerīnis (2) (spausdintūvas)	lazeriniū	lazerīniame	lazeriniūs
lentēlē (2)	lentelē	lentēlēje	lentelēs
lygiuōtē(2)	lygiuotē	lygiuōtēje	lygiuotēs
līzdas (4)	līzdū	līzdē	līzdūs
lōginē (1)	lōgine	lōginēje	lōgines

<b>Vienaskaitos vardininkas</b>	<b>Vienaskaitos īnagininkas</b>	<b>Vienaskaitos vietininkas</b>	<b>Daugiskaitos galininkas</b>
(operācija)			
logotīpas (2)	logotipū	logotipē	logotipūs
lokālē (2)	lokalē	lokālēja	lokalēs
<b>M</b>			
magistrālē (2)	magistralē	magistrālēja	magistralēs
makētas (2)	maketū	maketē	maketūs
maršrūtas (2)	maršrutū	maršrutē	maršrutūs
masīvas (2)	masyvū	masyvē	masyvūs
matuōklis (2)	matuokliū	matuōklyje	matuokliūs
metōdas (2)	metodū	metodē	metodūs
mygtūkas (2)	mygtukū	mygtukē	mygtukūs
monītorius (1)	monītoriumi	monītorijuje	monītorius
<b>N</b>			
naršyklē (2)	naršyklē	naršyklēja	naršyklēs
nuolatīnē (2) (klaidā)	nuolatīnē	nuolatīnēja	nuolatīnēs
nuotolīnis (2) (kompiūteris)	nuotoliniū	nuotolīniame	nuotoliniūs
<b>O</b>			
objēktas (2)	objektū	objektē	objektūs
objēktinis (1) (projektāvimas)	objektiniu	objēktiniame	objēktinius
oktētas (2)	oktetū	oktetē	oktetūs
operācija (1)	operācija	operācijoje	operācijas
operācinē (1)	operācine	operācinēja	operācijas

<b>Vienaskaitos vardininkas</b>	<b>Vienaskaitos īnagininkas</b>	<b>Vienaskaitos vietininkas</b>	<b>Daugiskaitos galininkas</b>
(sistemà)			
<b>P</b>			
pabraukìmas (2)	pabraukimù	pabraukimè	pabraukimùs
padalà (3 <sup>b</sup> )	pādala	padalojè	pādalas
padētìs (3 <sup>b</sup> )	padētīmì	padētyjè	pādētis
pagálba (1)	pagálba	pagálboje	pagálbas
pagrindìnè (2) (plōkštè)	pagrindinè	pagrindìnēje	pagrindinès
pagrindìnis (2) (tiņklas)	pagrindiniù	pagrindìnīame	pagrindiniùs
paieškà (3 <sup>b</sup> )	pāieška	paieškojè	pāieškas
pakētas (2)	paketù	paketè	paketùs
pakētìnis (1) (apdorójimas)	pakētiniu	pakētiniame	pakētinius
paleidỹklè (2)	paleidyklè	paleidỹklēje	paleidyklès
paleidìmas (2)	paleidimù	paleidimè	paleidimùs
pāprogrāmè (1)	pāprograme	pāprogrāmēje	pāprogrames
parāmetras (1)	parāmetru	parāmetre	parāmetrus
parankìnè (2)	parankinè	parankìnēje	parankinès
paraštē (3 <sup>b</sup> )	pārašte	paraštējè	pāraštes
parinkìklis (2)	parinkikliù	parinkìklyje	parinkikliùs
parinktìs (3 <sup>b</sup> )	parinktimì	parinktyjè	pārinktis
paskyrà (3 <sup>b</sup> )	pāskyra	paskyrojè	pāskyras
paskirtìs (3 <sup>b</sup> )	paskirtimì	paskirtyjè	pāskirtis
pastráipa (1)	pastráipa	pastráipoje	pastráipas

<b>Vienaskaitos vardininkas</b>	<b>Vienaskaitos īnagininkas</b>	<b>Vienaskaitos vietininkas</b>	<b>Daugiskaitos galininkas</b>
pāštas (2)	paštū	paštē	paštūs
pelē (4)	pelē	pelējē	pelēs
pérjungiklis (1)	pérjungikliu	pérjungiklyje	pérjungiklius
pérkodavimas (1)	pérkodavimu	pérkodavime	pérkodavimus
pérsiuntimas (1)	pérsiuntimu	pérsiuntime	pérsiuntimus
pértrauktis (1)	pértrauktimi	pértrauktyje	pértrauktis
piktogramà (2)	piktogramà	piktogrāmoje	piktogramàs
planuōklē (2)	planuoklē	planuōklēje	planuoklēs
plōkštē (2)	plokštē	plōkštēje	plokštēs
portālas (2)	portalū	portalē	portalūs
pradīnis (2) (katalògas)	pradiniū	pradīnīame	pradiniūs
pranešīmas (2)	pranešimū	pranešimē	pranešimūs
priēdas (2)	priedū	priedē	priedūs
priskyrimas (2)	priskyrimū	priskyrimē	priskyrimūs
procedūrà (2)	procedūrà	procedūroje	procedūràs
programà (2)	programà	progrāmoje	programàs
progrāminē (1) (īranga)	progrāmine	progrāminēje	progrāminēje
programīšius(2)	programīšiumi	programīšiuje	programīšiūs
protokòlas (2)	protokolū	protokolē	protokolūs
pūltas (1)	pūltu	pūlte	pūltus
puslapinē (2) (aņtraštē)	puslapinē	puslapinēje	puslapinēs

Vienaskaitos vardininkas	Vienaskaitos įnagininkas	Vienaskaitos vietininkas	Daugiskaitos galininkas
<b>R</b>			
raĩdė (2)	raidė	raĩdėje	raidės
rãktas (2)	raktù	raktė	raktùs
regìstras (2)	registrù	registrė	registrùs
reikšmĩnis (2) (skaitmuõ)	reikšminiù	reikšminiame	reikšminiùs
rengỹklė(2)	rengyklė	rengỹklėje	rengyklės
rėžis(2)	rėžiù	rėžyje	rėžiùs
rĩktas (2)	riktù	riktė	riktùs
rinkmenà (3 <sup>b</sup> )	riñkmena	rinkmenojė	riñkmenas
ryšỹs (4)	ryšiù	ryšyje	ryšiùs
rodỹklė (2)	rodyklė	rodỹklėje	rodyklės
rodinỹs (3 <sup>a</sup> )	ródiniu	rodinyjė	ródinius
<b>S</b>			
saistỹklė (2)	saistyklė	saistỹklėje	saistyklės
saĩtas (2)	saitù	saitė	saitùs
sãlaja (1)	sãlaja	sãlajoje	sãlajas
santykĩnis (2) (ãdresas)	santykiniù	santykĩniame	santykiniùs
sãsaja (1)	sãsaja	sãsajoje	sãsajas
saugĩklis (2)	saugikliù	saugĩklyje	saugikliùs
saugũmas(2)	saugumù	saugumė	saugumùs
saváimĩnis (1) (diegĩmas)	saváiminiu	saváiminiame	saváiminius
schemà (2)	schemà	schėmoje	schemàs

<b>Vienaskaitos vardininkas</b>	<b>Vienaskaitos ģinagininkas</b>	<b>Vienaskaitos vietininkas</b>	<b>Daugiskaitos galininkas</b>
seānsas (1)	seānsu	seānse	seānsus
sekā (4)	sekā	sekojē	sekās
sekiklis (2)	sekikliū	sekiklyje	sekikliūs
sertifikātas (2)	sertifikatū	sertifikatē	serifikatūs
siñbolis (1)	siñboliu	siñbolyje	siñbolius
sistēminē (1) (programā)	sistēmine	sistēminēje	sistēmines
siuntā (4)	siuntā	siuntojē	siuntās
skaičiuōklē (2)	skaičiuoklē	skaičiuōklēje	skaičiuoklēs
skaičiuōklis (2)	skaičiuokliū	skaičiuōklyje	skaičiuoklis
skaitytūvas (2)	skaitytuvū	skaitytuvē	skaitytuvūs
skālē (2)	skalē	skālēje	skalēs
skydēlis (2)	skydeliū	skydēlyje	skydeliūs
skleidiklis (2)	skleidikliū	skleidiklyje	skleidikliūs
skliaūstas (2)	skliaustū	skliaustē	skliaustūs
slankiklis (2)	slankikliū	slankiklyje	slankikliūs
slapūkas (2)	slapukū	slapukē	slapukūs
spalvīnis (2) (kōdas)	spalviniū	spalvīnīame	spalviniūs
spartā (4)	spartā	spartojē	spartās
spartintūvas(2)	spartintuvū	spartintuvē	spartintuvūs
spāusdinimas (1)	spāusdinīmu	spāusdinīme	spāusdinīmus
spausdintūvas (2)	spausdintuvū	spausdintuvē	spausdintuvūs
sraūtas (2)	srautū	srautē	srautūs

<b>Vienaskaitos vardininkas</b>	<b>Vienaskaitos ģinaininkas</b>	<b>Vienaskaitos vietininkas</b>	<b>Daugiskaitos galininkas</b>
strigtis (4)	strigtimī	strigtyjē	strigtis
stulpēlinē (1) (diagramā)	stulpēline	stulpēlinēje	stulpēlines
stulpēlis (2)	stulpeliū	stulpēlyje	stulpeliūs
svēčias (4)	svečiū	svetyjē	svečiūs
svetaīnē (2)	svetaīnē	svetaīnēje	svetaīnēs
<b>Š</b>			
šablōnas (2)	šablonū	šablonē	šablonūs
šakotūvas (2)	šakotuvū	šakotuvē	šakotuvūs
šešioliktaīnis (2) (skaīčius)	šešioliktainiū	šešioliktaīniame	šešioliktainiūs
šifras (2)	šifrū	šifrē	šifrūs
šiukšlēs (2)	–	–	šiukšlēs
šlamštas (2)	šlamštū	šlamštē	šlamštūs
šriftas (2)	šriftū	šriftē	šriftūs
šviesólaidis (1)	šviesólaidziū	šviesólaidyje	šviesólaidziūs
<b>T</b>			
tāškas (4)	taškū	taškē	taškūs
taškīnē (2) (diagramā)	taškinē	taškīnēje	taškinēs
tēkstas (2)	tekstū	tekstē	tekstūs
telktūvas (2)	telktuvū	telktuvē	telktuvūs
terminālas (2)	terminalū	terminalē	terminalūs
tēstas (2)	testū	testē	testūs
tīnkinimas (1)	tīnkinimu	tīnkinime	tīnkinimus

<b>Vienaskaitos vardininkas</b>	<b>Vienaskaitos īnagininkas</b>	<b>Vienaskaitos vietininkas</b>	<b>Daugiskaitos galininkas</b>
tinklālapis (1)	tinklālapiu	tinklālapyje	tinklālapius
tiņklas (4)	tinklū	tinklè	tinklūs
transliātorius (1)	transliātoriumi	transliātoriuje	transliātorius
treniruōklè (2)	treniruoklè	treniruōklèje	treniruoklès
triktis (4)	triktimì	triktyjè	triktis
tvarkỹklè (2)	tvarkyklè	tvarkỹklèje	tvarkyklès
tvarkytùvè(2)	tvarkytuvè	tvarkytùvèje	tvarkytuvès
<b>U</b>			
unikòdas (2)	unikodù	unikodè	unikodūs
užpildìklis (2)	užpildikliù	užpildìklyje	užpildikliūs
užrašìnè (2)	užrašìnè	užrašìnèje	užrašìnès
<b>V</b>			
valdìklis (2)	valdikliù	valdìklyje	valdikliūs
vandénženklis (1)	vandénženkliu	vandénženklyje	vandénženklius
vařdas (4)	vardù	vardè	vardūs
varnèlè (2)	varnelè	varnèlèje	varnelès
vedìklis (2)	vedikliù	vedìklyje	vedikliūs
vektorinis (2) (procèsorius)	vektoriniù	vektoriniame	vektoriniūs
<b>Ž</b>			
žaidimas (2)	žaidimù	žaidimè	žaidimūs
žénklas (3)	žénklu	ženkłè	ženkłūs
ženklēlis (2)	ženkleliù	ženklēlyje	ženkleliūs
žymà (4)	žymà	žymoje	žymàs
žymē (4)	žymè	žymèje	žymès



<b>Vienaskaitos vardininkas</b>	<b>Vienaskaitos ģinagininkas</b>	<b>Vienaskaitos vietininkas</b>	<b>Daugiskaitos galininkas</b>
žymēklis (2)	žymekliū	žymēklyje	žymekliūs
žinýnas (1)	žinýnu	žinýne	žinýnus
žinutē (2)	žinutē	žinutēje	žinutēs
žiūrýklē (2)	žiūryklē	žiūrýklēje	žiūryklēs
žōdis (2)	žodžiū	žōdyje	žodžiūs
žurnālas (2)	žurnalū	žurnalē	žurnalūs
žvaigždinis (2) (tiņklas)	žvaigždiniū	žvaigždiniame	žvaigždiniūs
žvaigždutē (2)	žvaigždutē	žvaigždutēje	žvaigždutēs
žvalgiklis (2)	žvalgikliū	žvalgiklyje	žvalgikliūs

2 priedas

**Kompiuterijos srityje vartojamų kirčiavimo variantų sąrašas**

asmeninis, -è (2), asmėninis, -è (1)

bráizyti, bráizo, bráizė; braizýti, braižo, braižė

garsinis, -è (2), gařsinis, -è (1) (fonas)

kreivė (4), kreivė (2)

pròcentas (1), proceñtas (2)

procentinis, -è (2), proceñtinis, -è (1)

sárašas (3<sup>a</sup>), (1)

skaidrė (4), skaìdrė (2)

sèrveris (1), seřveris (1)

skaitmeninis, -è (2), skaitmėninis, -è (1)

skaitmeninti, skaitmenina, skaitmenino; skaitmėninti, skaitmėnina, skaitmėnino

šiukšlinė (1), šiukšlinė (2)

tiesė (4), tiēsė (2)

ùžrašas (3<sup>b</sup>), (1)

vaizdinis, -è (2), vaĩzdinis, -è (1)

vèrsija (1), veřsija (1)

žiedinis, -è (2), žiėdinis, -è (1)

### Tarptautinių žodžių ir terminų lietuviški atitikmenys

adapteris – siejiklis  
 administratorius, -ė – valdytojas, -a; tvarkytojas, -a  
 adresantas, -ė – siuntėjas, -a  
 adresatas, -ė – gavėjas, -a  
 anuliuoti – panaikinti; paskelbti negaliojančiu, -a, atšaukti  
 audiovizualinis, -ė – garsinis (-ė), regimasis (-oji); garso ir vaizdo  
 bazė – pagrindas, pamatas; duomenynas  
 bazinis, -ė – pagrindinis, -ė; pamatinis, -ė; atraminis, -ė; esminis, -ė;  
 svarbiausias, -ia  
 binarinis, -ė – dvinaris, -ė; dvilypis, -ė  
 ekstranetas – atvirasis vidinis tinklynas  
 instaliuoti – įdiegti, įrengti  
 internautas, -ė – naršytojas, -ė, internetininkas, -ė  
 intranetas – uždarasis vidinis tinklynas  
 klasteris – grupė (abonentų, kompiuterių); lizdas; (diskų skaidymo)  
 blokinys; sankaupa  
 modemas – vertiklis  
 modifikuoti – keisti  
 multimedija – daugialypė terpė  
 prezentacija – pristatymas, pateikimas  
 procesas – vyksmas  
 sertifikatas – pažymėjimas  
 startuoti – paleisti, pradėti  
 unifikuoti – vienodinti  
 universalus – visuotinis; visapusiškas; visam kam tinkamas  
 verbalinis, -ė – žodinis, -ė  
 vizualus, -i – regimas, -a

## Nevartotinių kompiuterijos svetimybių atitikmenys

akauntas – **sąskaita, apskaita; paskyra**

apdeitas – **atnaujinimas**

apgreidas – **plėtotė; plėtojimo įranga**

aplaudingas – **nusiuntimas, siuntà**

aplaudinti – **nusiųsti**

atačinti – **pridėti, prisegti**

atačmentas – **priedas**

atidaryti (katalogą, elektroninį laišką ir pan.) – **atverti**

audioblogas, audio blogas – **garso tinklaraštis**

audiodiskas – **kompaktinė plokštelė**

audiokanalas – **garso dažnių kanalas**

audioryšys – **garso ryšys**

banas – **draudimas**; užbaninti, uždėti baną – **uždrausti**; nuimti baną – **panaikinti draudimą**

baneris – **reklamjuostė**

binarinis skaičius – **dvejetainis skaičius**

blasteris – **garso plokštė**

blogas – **tinklaraštis**

blogeris – **tinklaraštininkas**

bloginti – **rašyti tinklaraštį, rašyti į tinklaraštį**

blogorama – **tinklaraščių apžvalga**

boldas – **pusjuodis, paryškintasis šriftas**

brauseris, brauzeris – **naršyklė; žvalgyklė**

bugas – **klaida**

butas – **pradinis įkėlimas; paleidimas**

celė – **langelis**

časas – **pokalbių svetainė, pokalbis**

čersetas – **koduotė, rašmenų rinkinys**

čipas – **lustas**

čipsetas – **lustynas, lustų rinkinys**

daileris – **(automatinis) rinkiklis**

daunlaudingas – **at(si)siuntimas, par(si)siuntimas**

daunlaudinti – **at(si)siųsti, par(si)siųsdinti**

debugeris – **derintuvė, derinimo programa**

dedlains – **galutinis terminas; galutinė versija**

demo – **demonstracinis, -ė, parodomasis, -oji**

desktopas – **darbalaukis**

developeris – **projektuotojas**

diagonalė – **įstrižainė**

digitaizeris – **skaitmenuoklis**

digitalinis – **skaitmeninis**

digitalizavimas – **skaitmenavimas**

direktorija – **katalògas, aplankas**

disketė – **diskelis**

displėjus – **monitorius, vaizduoklis; ekranas**

distribucija – **platinimas; platinamasis paketas**

distributorius, -ė – **platintojas, -a; skirstytojas, -a; įgaliotinis, -ė**

draiveris – **tvarkyklė**

džoistikas – **žaidimų svirtis**

editorius – **(tekstų) rengyklė**

emeilas, emailas, imeilas – **elektroninis paštas, el. paštas, e. paštas;**

**elektroninis laiškas, el. laiškas, e. laiškas**

e-šopas – **elektroninė parduotuvė, internetinė parduotuvė**

failmene(i)džeris – **failų tvarkytuvė, rinkmenų tvarkytuvė**

flešas, flash – **atmintukas**

flopas, flopikas – **diskelis**

folderis, foldžeris – **aplankas**

fontai – **šriftas; rašmenys**

fotoblogas – **nuotraukų tinklaraštis, fototinklaraštis**

habas, hubas – **šakotuvus; telktuvus**

hakeris, -ė – **programišius, -ė, programavimo aistruolis**

hakinti – **laužtis (į svetimas sistemas)**

hardas – **standusis diskas**

helpas – **žinynas; pagalba**

hyderis – **antraštė**

hiperlinkas, hyperlinkas – **saitas, hipersaitas**

hostas, hostkompiuteris – **pagrindinis (tinklo) kompiuteris; svetainė, svetainės kompiuteris**

hostingas – **priegloba**

ignoras – **ignoravimas; uždėti ignorą – ignoruoti, nepaisyti**

ikona – **piktograma, ženklelis**

info – **informacija**

inkrementas – **prieaugis**

interfeisas – **sąsaja; įtaisas**

italikas – **pasvirasis šriftas**

jautri informacija – **neskelbtina informacija, slaptoji informacija**

juodai baltas – **nepalvinis**

juseris, -ė – **naudotojas, -a**

kalkuliatorius – **skaičiuotuvus, skaičiuoklis**

kartridžas – **miltelių dėžutė, miltelių kasetė**

kešas – **priešatmintinė; podėlis**

klikinti, kliktelėti – **spragtelėti, spustelėti**

know-how – **technologijos naujovės; praktinė patirtis, žinios ir patirtis**

kolontitulas – **(puslapis) antraštė, antraštinė**

koncentratorius – **telktuvas**

kontroleris – **valdiklis; valdyklė (programa)**

krekas – **laužyklė**

krekeris – **įsilaužėlis, -ė (į svetimas sistemas)**

kursorius – **žymiklis, rodyklytė**

lameris, -ė – **nemokėlis, -ė, nemokša**

laptopas, loptopas – **skreitinis kompiuteris, šnek. skreitinukas; nešiojamasis kompiuteris**

linkas – **saitas; ryšio linija**

loginas – **įėjimo vardas; slapyvardis; įėjimas**

maršrutizatorius – **maršruto parinktuvas**

maršrutizavimas – **maršruto parinkimas**

meinfreimas – **didysis kompiuteris**

miręs klavišas – **kombinacinis klavišas**

moblogas, mobilusis dienoraštis – **mobilusis tinklaraštis**

moderatorius – **vedėjas, -a, vadovas, -ė; pirmininkas, -ė**

motininė plokštė – **pagrindinė plokštė**

multimedia – **multimedija, daugialypė terpė, įvairialypė terpė; įvairialypė informacija; įvairialypė įranga**

namų puslapis – **pradžios puslapis**

narvelis – **langelis**

navigatorius – **žvalgyklė (programa)**

netbukas – **tinklinukas**

nikas – **slapyvardis**  
 notisas – **pranešimas, skelbimas**  
 noutbukas, notebookas – **knyginis kompiuteris**  
 nuimti žymėjimą – **panaikinti žymėjimą**  
 nusisiurbti – **atsisiųsti**  
 oflainas, off-line – **atjungtis; atjungtinis, -ė (pvz., veikimas); atsijungęs, -usi (naudotojas, -a)**  
 onlainas, on-line – **prijungtis; prijungtinis, -ė (pvz., veikimas); prisijungęs, -usi (naudotojas, -a)**  
 opcija – **parinktis**  
 out-call – **šaukiamasis skambutis**  
 overhe(a)das – **demonstracinė plėvelė**

pagal nutylėjimą – **numatytasis, -oji**  
 pajungti – **įjungti, prijungti**  
 palmtopas, palmas – **delninis kompiuteris, delninukas**  
 particija – **skaidinys**  
 pasvordas – **slaptažodis**  
 peidžeris – **pranešimų gaviklis; ieškas**  
 personalinis kompiuteris – **asmeninis kompiuteris**  
 plėjeris – **grotuvas; ausinukas; leistuvas**  
 ploteris – **braižytuvas**  
 podkastas, podkastingas – **tinklalaidė, tinklalaidžių sklaida; tinklalaidžių prenumerata**  
 portas – **prievadas; jungtis**  
 priekaba – **(laiško) priedas**  
 printeris – **spausdintuvas**  
 printinti – **spausdinti**  
 procesingas – **apdorojimas**  
 provaideris – **interneto paslaugų teikėjas, -a**



ramas – **operatyvioji atmintis**  
 rarinti – **pakuoti, glaudinti**  
 rekorderis – **rašytuvas**  
 rezoliucija – **skiriamoji geba**  
 ryderis – **skaitytuvas, skaitlys**  
 roumingas – **tarptinklinis ryšys**  
 routeris – **maršruto parinktuvas**  
 saundblasteris – **garso plokštė**  
 seivinti – **įrašyti, išsaugoti**  
 sensorius – **jutiklis**  
 skaneris – **skaitytuvas, skeneris**  
 skenuoti, skanuoti – **nuskaityti; žvalgyti**  
 skrynseiveris – **ekrano užsklanda**  
 skrynšotas – **ekrano kopija**  
 slešas – **pasvirasis brūkšnys**  
 softas – **programinė įranga**  
 spamas – **brukalas, (elektroninio pašto) šiukšlės, šlamštas, šlamštlaiškiai**  
 spelingas – **rašybos tikrinimas; tikrintuvė**  
 stekas – **dėklas, rietuvė**  
 suportas – **parama, rėmimas; priežiūra, palaikymas**  
 svičas – **perjungiklis**  
 svopingas – **duomenų mainai**

šarinti – **bendrinti**  
 šortkutas, šotkatas – **nuoroda; šaukinys**

tabletas – **planšetinis kompiuteris**  
 tagas – **gairė; žymė; paantraštė**

taginti – **žymėti**

taimeris – **laikmatis**

toneris – **dažomieji milteliai; dažiklis**

trafikas – **(informacijos) mainų srautas**

transeiveris, tranceiveris – **siųstuvas-imtuvas**

utilitas – **paslaugų programa**

uždaryti (katalogą, elektroninį laišką ir pan.) – **užverti**

validatorius – **tikrintuvas**

vebas – **saitynas**

videoblogas – **vaizdo tinklaraštis**

videokasetė – **vaizdajuostė**

vinčesteris – **standusis diskas**

viršutinis kolontitulas – **puslapinė antraštė**

voratinklis – **saitynas**

zipinti, zipuoti – **pakuoti, (su)spausti**



**Eglė Dumšienė**

**KALBOS  
PATARIMAI  
INFORMATIKAMS**

Mokomoji knyga

**Trečioji pataisyta ir papildyta laida**

**Recenzantai:**

dr. Jolanta Vaskelienė (Šiaulių universitetas)  
Danutė Valentienė (Šiaulių valstybinė kolegija)

**Kalbos redaktorė** – Eglė Dumšienė

**Meninė redaktorė** – Lina Liesienė

2014-01-28. 3,28 leidyb. apsk. l.  
Išleido Šiaulių valstybinė kolegija, Aušros al. 40, Šiauliai  
[www.svako.lt](http://www.svako.lt)  
El. p. [leidyba@svako.lt](mailto:leidyba@svako.lt)